

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΤΟΣ Α'. ΦΥΛΛ. Δ'.

15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1872.

ΤΟ ΑΤΟΜΟΝ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ.

(Συνέχεια ἴδε φυλ. Γ'.)

Ἡ κοινωνία, κύριοι, δὲν εἶναι ἀπλοῦς σωρὸς ἀτόμων λόγῳ συμφέροντος συνηνωμένων καὶ συμβιούντων, ἀλλ' εἶναι ἀναπόσπαστος ἢ μᾶλλον ταυτῶσιμος τῆς ἰδέας τῆς ἐθνότητος, καὶ ὡς τοιαύτη ἔχει ὑπαρξίν ἀνεξάρτητον καὶ ἰδιοφυᾶ. Δὲν θεμελιούται ἐπὶ συνθήκης τυχαίας καὶ αὐθαίρετου, ὡς τινες δογματίζουσι, ἀλλ' ἔχει ἰδίαν φύσιν καὶ προσωπικότητα καὶ περὶ τούτου οὐ πρό πολλοῦ τὰ δέοντα, τὸ βῆμα τοῦτο ἐλάλησεν. Ὡς πρόσωπον δὲ, ἦτοι ὡς συστηματικὸν ὃν ἔχει τὰ μέρη αὐτοῦ καὶ ταῦτα εἶναι ὁ δῆμος, ἡ οἰκογένεια καὶ τὸ ἄτομον. Ὁ πολιτειολόγος ὁ τιθεὶς ἐν ἀρμονίᾳ πάντα τὰ στοιχεῖα ταῦτα πρὸς τε ἄλληλα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν κοινωνίαν, καὶ παρέχων ἐκάστῳ τὰ προσήκοντα ὅρα ἀνευ συγκρούσεως εἶναι πράγματι σοφὸς νομοθέτης καὶ εὐεργέτης τοῦ ἔθνους ὑπὲρ οὗ νομοθετεῖ. Καὶ τοῦτο μὲν καλῶς εἴρηται, ἀλλ' ἡ δυσκολία κυρίως συνίσταται περὶ τὴν διάγνωσιν τῶν ἀληθῶν ὀρίων τῆς δικαιοδοσίας ἐνὸς ἐκάστου καὶ τὴν ἀπονομὴν τῶν οἰκειῶν δικαιωμάτων καὶ λειτουργιῶν. Ἐνεκα δὲ τῆς δυσκολίας ταύτης γεννῶνται καὶ τὰ ποικίλα καὶ πολλαπλᾶ συστήματα, οἱ πόλεμοι, αἱ διαμάχαι, αἱ τυραννίαι καὶ οἱ

κοινωνισμοὶ καὶ πᾶσαι ἐκείναι αἱ σκληραὶ δοκιμασίαι, δι' ὧν ἐπ' ἐσχάτων μάλιστα πάντα σχεδὸν τὰ ἔθνη διέρχονται.

Ἄλλ' ἡ κοινωνία, ὅπως δῆποτε καὶ ἀνθεωρηθῆ, εἶναι σῶμα ἄψυχον καὶ κατακρεουργημένον, οὕτως εἰπεῖν, ἀνευ ἐξουσίας. Ἡ ἰδέα τῆς ἐξουσίας, ἡ ἀπ' αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων πηγάζουσα, εἶναι ἀχώριστος πάσης οἰας δῆποτε κοινωνίας, ὅ,τι δὲ συνίστησι τὴν ζωὴν, τὴν προσωπικότητα, τὴν ἐνότητα τῆς κοινωνίας εἶναι ἡ ἐξουσία, ἐννοεῖται ἡ ἔλλογος καὶ κατὰ φύσιν ἐξουσία ἡ δὲ ἐλαχίστη ἐπαύξεισι αὐτῆς ἡ ἐλάττωσις παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ τὴν φύσιν τὴν ἀνθρωπίνην τὰς χειρίστας ἐπάγεται συνεπείας. Παρίσταται δὲ ὡς δύναμις ἐνοικοῦσα ἐν ἅπασιν τοῖς ἀτόμοις ἅτινα συνιστῶσι καθόλου τὴν κοινωνίαν καὶ ἡ αἰτιολογικὴ βᾶσις αὐτῆς εἶναι ἡ κοινωνικὴ ἢ ἐθνικὴ κυριαρχία. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἀνομολογεῖται μὲν ἐν ἅπασιν σχεδὸν τοῖς συντάγμασι τῶν νεωτέρων ἔθνων, ὅτι δηλ. ἡ κοινωνικὴ κυριαρχία εἶναι ἡ πηγὴ πάσης ἐξουσίας, ἀλλὰ πόσον ἀπέχουσι ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς! Ὡς ἐνεργὸς δὲ δύναμις ἐμφανίζεται ἐν τῇ πρώτῃ τῆς κοινωνίας συστάσει καὶ ἐν κρίσιμοις περιστάσεσιν ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς Συντακτικῆς ἐξουσίας καὶ ἐν μόνῃ τῇ ὀρισμένην ταύτη μορφήν ἡ κυριαρχία ἐκπροσωπεῖται κατὰ τὴν φύσιν αὐτῆς καὶ τὰς ιδιότητας καὶ ἐν πλήρει συνηδεῖται τῆς ἀποστολῆς καὶ τοῦ καθήκοντος αὐτῆς πᾶσα δὲ ἄλλη ἀντιποίν-

σις είτε διά τῆς βίας ἐπιβαλλομένη, είτε διά τινος καταχρηστικῶς νομίμου λεγομένης ὁδοῦ, εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυρος καὶ καταφρονητέα, ἐν ὅσῳ τὸν νοερὸν ἀξίωνα τῆς οἰκουμένης κατὰ τὸν ποιητὴν συστρέφει ὁ ὑπέρτατος πολλῶν ψηφισμάτων καὶ ἀνθρωπίνων λόγων ἢ ὑπεράτης θέλησις καὶ ἀνάγκη.

Πρὸς δὲ καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἐξετάζοντες εἰς τὸ αὐτὸ καταλήγομεν συμπέρασμα. Ὁ ἄνθρωπος πλὴν τῆς φυσικῆς αὐτοῦ καὶ ἀρχειοῦ ἀξίας ἐγκλείει ἐν ἑαυτῷ καὶ τὴν δύναμιν τοῦ τελειοῦσθαι ἢ τοὶ τὴν τελειοποιησιμότητα ἄλλ' ἢ ἀνάπτυξις τῆς ἐμφύτου ταύτης δυνάμεως εἶναι ἀνεφύκτος ἀνευ ἱεραρχίας τινὸς ἐν τῇ κοινωνίᾳ, καὶ οὗτος ὁ δεύτερος δικαιολογικὸς λόγος τῆς ἐξουσίας ἐν τῇ κοινωνίᾳ στηρίζει μὲν αὐτὴν ἐπὶ ἀσφαλοῦς καὶ ἐδραίας βάσεως, δρῶν δὲ συγχρόνως καὶ ὑπαδεικνύει τὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἡ ἀναγκαϊότης τῆς ἐξουσίας εἶναι ἀπόλυτος καὶ διαγράφει τὰ ὑψηλὰ καὶ εὐρέα αὐτῆς πρὸς τὸ ἄτομον καθήκοντα.

Ἡ δὲ συντακτικὴ ἐξουσία, ἥτις κατ' οὐσίαν εἶναι λίαν διάφορος τῆς κυρίως καλουμένης νομοθετικῆς, μόνον δὲ κατὰ τὴν μορφήν καὶ τινὰς διατυπώσεις φέρει κοινόν τινα μετ' αὐτῆς χαρακτῆρα, ἢ συντακτικὴ, λέγω, ἐξουσία καθωπλισμένη μὲ τὰ ἱερώτερα τῶν δικαιωμάτων, ἐφ' ὧν ὃν τι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ δύναται νὰ ἔχη ἀξιώσεις, καὶ ἐπιφορτισμένη τὴν θειοτέραν καὶ ἐνδοξοτέραν ἐντολήν, μετὰ σκέψεις καὶ συζητήσεις πεφωτισμένας καθιδρύει τὴν ἀρχὴν τῆς μελλούσης κυβερνήσεως καὶ παρακατατίθει τὴν εὐδαιμονίαν, τὸ μεγαλεῖον, αὐτὴν τὴν Πατριὰ εἰς ὠρισμένους τινὰς ὁμούς καὶ εὐκρινῶς διαγεγραμμένας διατυπώσεις. Εἰπον τὴν ἀρχὴν τῆς κυβερνήσεως διότι ἐν πάσῃ κυβερνήσει διακρινεῖται πρῶτον ἢ ἀρχὴ αὐτῆς καὶ δεύτερον τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῆς εἶδος τὸ πρῶτον συνίστησι τὸ πολίτευμα, τὸ δεύτερον τὴν στενότερον καλουμένην κυβερνήσιν. Ἀλλὰ πάσα συντακτικὴ Συνέλευσις ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ ὅτι ἐντολοδόχος αὐτῆ τῆς ἀδιαιρέτου καὶ ἀναπαλλοτριώτου ἐθνικῆς κυριαρχίας, πρόσκαιρος καὶ παραδοτικὴ, οὐδὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἀπονείμῃ ἐνὶ καὶ μόνῳ προ-

σώπῳ ἢ γένει τὴν ἐξάσκησιν αὐτῆς ἰσοβίως καὶ αἰῶνως καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ ἐξουδετερώσῃ αὐτὴν καθ' ὁλοκληρίαν, οὐδ' εἶναι θεμιτὸν νὰ μεταποτίσῃ τὴν ἔδραν αὐτῆς ἀπὸ τῆς καρδίας τοῦ λαοῦ εἰς τὴν καρδίαν ἐνός καὶ μόνου ἀνθρώπου πλειστάκις σσαθρωμένην καὶ εὐρωτιῶσαν, ἐν ἣ οὐδὲν εὐγενὲς καὶ ἀνθρώπινον ἐμφιλοχερεῖ ἐν ἐναντία περιπτώσει δύναται μὲν ὁ λαὸς νὰ ὑποτάσσεται εἰς τὰς καθεστηκυίας ἀρχὰς καὶ νὰ κατανεύῃ εἰς τὰ γενόμενα, ἀλλ' οὐδέποτε δύναται νὰ ἀποτάσσεται ἀπὸ τῆς κυριαρχίας καὶ τῶν τιμαλφεστέρων αὐτοῦ δικαιωμάτων ἕκαστος δὲ πολίτης ἔχει καθήκον ἱερὸν νὰ ἀποπειραθῇ ὅπως ἀναζωπυρήσῃ τὸ αἰσθημα τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας παρὰ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ καὶ νὰ προπαρασκευάσῃ τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἐκείνην συνειδήσιν τῆς ἀξίας ἐνός ἕκαστου τῶν πολιτῶν, ὅπως ἀπαιτήσωσιν μιᾶ φωνῇ τὰ βεβηλούμενα αὐτῶν δικαιώματα, καὶ διὰ τῆς αὐτοδιοικήσεως ἐπανεῖλθῃ ὁ φυσικὸς καὶ λογικὸς ῥοὺς τῶν πραγμάτων ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Καὶ δυστυχῶς ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κόσμου διασκευῇ τὰ τοιαῦτα καθήκοντα, οὔτε σπάνια εἶναι, οὔτε ἀπλά, ἀλλὰ πολλῆς ἐπιμονῆς καὶ μεθόδου, καὶ γενικωτέρας, παρ' ὅσῃν βλέπομεν, ἐπιδοκιμασίας καὶ συναρρωγῆς χρῆζουσιν.

Ἐν δὲ τῇ συστάσει τοῦ πολιτεύματος πρέπει νὰ ληθῇ ὑπ' ὅψιν Ἴον ἢ φύσιν καὶ ἡ δικαιοδοσία τοῦ ἰεροῦ ὡς σώματος ἰδιοφύου, ἢ τοῦ προσώπου ἠθικοῦ, καὶ 2ον ἢ φύσιν καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀτόμου ὡς προσώπου φυσικοῦ. Μόνον δὲ τὸ οἰκοδόμημα τὸ τεθεμελιωμένον ἐπ' ἀμφοτέρων τούτων τῶν βάσεων ἀσφαλῶς ἐρείδεται, καὶ δὲν φοβεῖται τὴν καταγίδα ὃ δὲ ἀποκλεισμός θάτερον τῶν στοιχείων τούτων κλονισμὸς καὶ καταπτώσιν ἐπάγειται τῇ πολιτείᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ ἐν γένει. Ἀλλ' ἐνταῦθα ἄς μὴ παρανοηθῶμεν. Δὲν ἀνακηρύττομεν τὴν κατάργησιν τῶν δικαιωμάτων τῆς Κεντρικῆς Κυβερνήσεως ἀλλὰ τὰ δικαιώματα ταῦτα ἔχουσιν, ὡς πᾶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὅριά τινα καὶ ταῦτα εἶναι αὐτὰ τὰ δικαιώματα τοῦ δήμου ἢ Κεντρικῆ Κυβερνήσεως οὐδὲν ἔχει δικαίωμα κατὰ τῶν δικαιωμάτων τοῦ δήμου. Δὲν

ἐπιζητοῦμεν τὴν κατάργησιν τῆς τριτοῦσιν, ἥτις ἀποτελεῖ ἀναγκαῖον ὄρον τοῦ κοινωνικοῦ ὄργανισμοῦ, οὐδ' ἐπιτρέπομεν τῷ ἀκροατῇ ἔστω καὶ χάριν ἀστείότητος νὰ μᾶς ἀποκαλέσῃ ὀπαδοῦς τοῦ δήμου τῶν Παρισίων. Μεμψόμεθα μάλιστα τὸ σύστημα τῶν ὁμοσπόνδων λεγομένων πολιτειῶν διότι ἡ ἰδέα τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος καὶ κατὰ τὴν θεωρίαν καὶ πράγματι πρέπει νὰ ἐπικρατήσῃ τοῦ διοικητοῦ ὄργανισμοῦ. Ἀλλ' ὡς προειρηγόμενοι εἴπομεν θεωροῦμεν τὴν κοινωνίαν ὡς σύστημα καὶ τὰ μέρη τοῦ συστήματος τούτου πρέπει νὰ μένωσι πάντῃ ἐλεύθερα ἕκαστον ἐν τῇ ἰδίᾳ λειτουργίᾳ ἐν ὅσῳ ἡ ἐνότης δὲν διασπᾶται καὶ ἡ ἀποσύνθεσις οὐδὲ κατὰ φαντασίαν εἶναι πιθανή ἢ λεγομένη ἀποκέντρωσις καὶ οἱ ὑπέρμαχοι αὐτῆς καθίστανται ὑλοτόμοι τοῦ κοινωνικοῦ στελέχους, ὅταν ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ ζήλου αὐτῶν ἀποπλανηθῶσιν ἐπὶ τοσοῦτον τοῦ κέντρου, ὥστε οὐδὲν κέντρον ἐξαδυνατεῖ νὰ ἐπαναγάγῃ αὐτοὺς εἰς τὴν μάνδραν τῆς κοινωνικῆς ἐνότητος. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τῷ διοικητικῷ δικαίῳ καὶ τῷ βοηλάτῃ ἀνατίθενται.

Πρὸ παντὸς δὲ ἄλλου ἢ ἐλευθερία τοῦ προσώπου κατὰ πάσας αὐτοῦ τὰς ἐνεργείας ἀναγεγραμμένη ἐν τῷ πολιτεύματι εἶναι τὸ βαρόμετρον, οὕτως εἶπεν, τῆς ἀξίας αὐτοῦ καὶ τῆς νομιμότητος. Τὸ πολίτευμα τὸ καταπνίγον τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν, εἴτε καταδομιεῦμενον τὰ τιμαλφεστέρα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀχρεῖα τις μηχανὴ ὄργανον ὀλέθρου καὶ ἐξουδενώσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἀξίας. Ἡ τοιαύτη μηχανὴ ἀπαλλοτριωμένη τοῦ σκοποῦ δι' ὃν συνεσκευάσθη ἢ μᾶλλον ὅπως τὰ ἐναντία ἐργαζομένη τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς, δικαίως παραδίδεται εἰς τὸ καθήκον παντὸς πολίτου, ὅπως κατασυντριβῇ καὶ ἀποσυντεθῇ ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ κινῶντες καὶ διευθύνοντες αὐτὴν συμφέρον ἔχουσιν ἐν τῇ διατηρήσει αὐτῆς, πάντα λίθον ὑποκινῶσιν, ὅπως αὐτοὶ μὲν αἰωνίως κρατήσωσιν, ὃ δὲ λαὸς ὁ στενάζων καὶ πάσχων συνειθίσῃ τὴν οὐχὶ ἀνθρωπίνην, ἀλλὰ κτηνώδη ταύτην ζωὴν καὶ οὗτος ὑπῆρξε καὶ ὑπάρχει πάντοτε ὁ μετὰ ζήλου πολλοῦ καὶ πολλὰς αὐταπαρνήσεως

ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς τῶν δεσποτῶν καὶ τῶν τυράννων. Καταδούλωσις τοῦ πνεύματος, ἀπάρνησις τῶν φυσικῶν δικαιωμάτων, ὑποταγὴ ἄφρονος καὶ δουλοπρεπῆς ἰδοῦ τὸ ἐμβλημα τοῦ δεσποτισμοῦ ἐμβλημα ἀποτρόπαιον, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐπὶ αἰῶνας κατισχύσαν καὶ κατισχύον εἰσέτι ἐνιαχοῦ τῆς ἀγωνίας τῶν λαῶν.

Ἀλλ' ἀνακηρύττοντες τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου ὡς τὴν μόνην ἀληθῆ καὶ λογικὴν θεμελιώδη βάσιν τοῦ πολιτεύματος, ὀφείλομεν νὰ ὀρίσωμεν αὐτήν. Ἡ ἐλευθερία ἢ ἐλευθερία, ἀνεκραξέ μαρτυρεῖ τις τῆς Ἀρθρωπότητος ἀναβατινοῦσα τὸ Ἰακρίωμα, ὅποια ἐν ὀνόματι Σου κακουργήμαρα διαπράττειται! Ἀνοίξατε Κύριον τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ὑμῶν ὅπως ἀγνή καὶ ἄσπιλος χωρὶς νὰ προσκρούσῃ εἰς φραγμοὺς ἐλεεινῆς παρενοήσεως, καὶ ὑπερχειλιζούσης ἀκρισίας διεισδύσῃ μέχρι τῶν μυχιατάτων ὑμῶν ἢ οὐράνιος αὐτῆ ἐπιθανάτιος ἀρμονία. Αἱ ὀλίγαι αὐταὶ λέξεις εἶναι ἡ φοβερώτερα διαμαρτύρησις κατὰ τοῦ παρελθόντος, εἶναι ἡ ἱεροτέρα διαθήκη ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος, καὶ ἡ πανάκρια τῶν ἀθλιότητων καὶ τῶν δεινῶν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ λύσις προβλήματος σφαγιάσαντος πληθὺν ἀμέτρητον ἠρώων εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς ἱστορίας. Ἀπὸ τῶν ὀλίγων τούτων λέξεων στεφρῶς ἐξήρηται ἡ ἠθικὴ καὶ τὸ καθήκον, τὸ δίκαιον καὶ τὸ δικαίωμα οὐδέποτε δὲ κατὰρα δικαιοσύνη καὶ ἀληθεστέρα ἀπηγγέλη, οὐδ' ἐντολὴ σεβαστοτέρα καὶ τιμαλφεστέρα τοῖς ἀνθρώποις ἐδόθη οὐδέποτε ἀποθνήσκων κληρονομίαν κρείττονα τοῖς ἀπολειπομένοις παρακατέθετο. Ἡ Ἐλευθερία, ἢ τὸν ἄμωρον καθωραϊζουσα τὸν ἀσθενῆ καὶ ταπεινὸν μέγαν καὶ ἰσχυρὸν καθιστώσα, ἢ νήπια τοὺς λαοὺς καὶ τὰ ἔθνη παραλαβούσα καὶ γίγαντας ἀναδείξασα! ὅποιοι τὸ ἅγιόν Σου ὄνομα καπηλευόμενοι καὶ τὴν πολυτίμητον τήβεννόν Σου ἀμφιεύμενοι, παρεισέρχονται λάθρα εἰς τὸ ἱερόν σου θυσιαστήριον, τὴν καρδίαν τῶν λαῶν καὶ βεβηλοῦσι τὰ ἔργα σου καὶ κακουργοῦσι καταδομιεῦμενοι τοὺς πιστοὺς λατρευτάς Σου! Περφιλημένη καὶ ἀγλαόμορφος, ἀλλ' ἀμείλικτος θεότης! διατί καταπλημμυρεῖς ἐπωδύνως τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν

ἐν ᾧ ἀποτυφλοῖς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν νοῦν ἡμῶν, ὅπως μὴ διακρίνωμεν τὴν οὐράνιον μορφήν σου καὶ γνωρίσωμεν καὶ ἐντρυφίσωμεν ἐν τῇ ἀφθίτῳ σου καλλονῇ; Διατί κρύπτεσαι ἀπ' ἡμῶν ἐν ᾧ μόνον εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ὀνόματός σου ἀναβράζει ἡ ψυχὴ καὶ φρενητιᾶ ἡ καρδία ἡμῶν! Ἀπ' αἰώνων σὲ καταδιώκομεν οἱ ἄνθρωποι καὶ οὐδέποτε οὐδὲ τὴν σκιάν τῶν πετέρων σου καταφθάνομεν!...

Πρὸς τὰς μεμψιμοιρίας ταύτας καὶ τὰς πικρὰς ἐγκλήσεις τῆς καρδίας γνωρίζετε τί ἡδύνατο νὰ ἀπαντήσῃ ἡ Ἐλευθερία; ἢ μᾶλλον γνωρίζετε τί ἀπάντησεν, ἢ ἔνσασκος αὐτῆς παρεμβολὴ ἢ φωνὴ μιᾶς γυναικὸς ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ἰκρίωματος; Ὡς ἄνθρωποι μεγάλοι καὶ ταχεῖς ἐν τοῖς πόθοις καὶ τοῖς αἰσθήμασιν, ἀλλ' οὐτιδανοὶ καὶ χελῶναι ἐν ταῖς πράξεσι, τί μὲ ζητεῖτε ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ταῖς νεφέλαις, ἐν ᾧ συνοικῶ ἐν ἡμῖν καὶ μεθ' ὑμῶν; τί μὲ καταδιώκετε ἐν ᾧ ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν μὲ κρατεῖτε; Μοὶ ἐγκαλεῖτε ὅτι κρύπτομαι καὶ δὲν παρέχω ἑμαυτὴν ἀκεραίαν τῷ κόσμῳ καὶ ἐγὼ ἐγκαλῶ ὑμῖν ὅτι ἐκουσίως τυφλώττετε καὶ μ' ἀπαρνεῖσθε. Κλαίετε καὶ θρηνεῖτε ὡς μωρὰ παιδιὰ διότι δὲν μὲ κατέχετε καὶ ὅμως ποσάκις ἐθέλουσαν νὰ συναγάγω ὑμᾶς, ὡς ὄρνις φιλόστοργος συναγει τοὺς νεοσσούς ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτῆς, ὡς μητριαν μὲ ἀπεδιώξατε. Ἐβεβηλώσατε καὶ διεστρέψατε τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου μου κατεβιβάσατέ με μέχρι τῶν μυχιατάτων τῆς πονηρίας καὶ δυσώδους ὑμῶν καρδίας καὶ ἠθελήσατε νὰ μὲ καταστήσητε ὄργανον τῶν φαυλοτέρων παθῶν καὶ τῶν κτηνωδεστέρων ἐπιθυμιῶν, ἐν αἷς κατακυλιέσθε. Μωροὶ καὶ τυφλοὶ πότε θὰ ἴδητε καὶ θὰ ἐννοήσητε ὅτι καθὼς ἐγὼ βασιλεὺς εἰμι ὑμῶν, οὕτως ὑπάρχει καὶ ἐμοῦ βασιλεὺς ὁ ὑπέρτατος δεσπότης πάντων καὶ κυριάρχης λόγος ὅτι συμπαροκολληθῶ τῷ ἀνακτι τούτῳ καὶ πατρί μου καὶ ἀδελφῷ καὶ ὅτι οἱ ζητοῦντές με ἐν τῇ αὐλῇ αὐτοῦ μόνον θὰ μὲ εὕρωσιν. Ἄλλ' ὑμεῖς μισεῖτε τὸν πατέρα μου, κωφεύετε πρὸς τὰ θεῖα αὐτοῦ παραγγέλματα, διότι ἐντέλλετο ὑμῖν τὸ Καθῆκον καὶ τὴν Δικαιοσύνην, τὴν Ἰσότητα καὶ Ἀδελφότητα, τὸ πρῶτον καὶ

τὸ ἀνεξίκακον διότι θρηϊώδης ἐπιθυμία λυσσᾷ ἐν ὑμῖν τοῦ ἀκολασταίνεσθαι, ὀργιάζειν, σφάζειν καὶ κακουργεῖν παντὶ τρόπῳ καὶ πάσῃ ἐπινοίᾳ. Ὡς ἄνθρωποι, ἢ παύσατε οὕτως ἔχοντες καὶ τὸ καθῆκον, τὸ καθῆκον προτιμήσατε ἢ οὐδέποτε θὰ μὲ ἴδητε.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ΒΡΑΧΕΙΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΤΗΣ

ΚΑΤΑ ΠΛΑΤΩΝΑ ΤΕΛΕΙΑΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

(Συνέχεια ἴδε φυλ. Γ')

Περὶ τῆς τάξεως τῶν ἀρχόντων.

Ἐσχάτη τάξις ὑπολείπεται ἡ τῶν ἀρχόντων, οἵτινες εἰσὶν ἐκ τῶν ἀρίστων πολιτῶν ἡρημένοι. Ἐκ τῆς τάξεως τῶν στρατιωτικῶν, ἐὰν οὗτοι ἐκλέγονται ὀφείλουσι νὰ ὑπερβαίνωσιν αὐτοὺς κατὰ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς δημοσίας εὐεργεσίας τοσοῦτον, ὅσον οἱ στρατιῶται τὴν τῶν δημιουργιῶν καὶ τῶν ἐμπόρων τάξιν. Καὶ περὶ μὲν τὴν ἐκλογὴν ἀνδρῶν οὕτω σπανίαν, μεγίστης εὐλαβείας ἀνάγκη ὑπάρχει, περὶ δὲ τὴν κατανόησιν αὐτῶν μεγίστη σπουδὴ καὶ τέλος περὶ τὴν μόρφωσιν οὐχὶ ἐλάσσων ἐπιμέλεια. Ἐκ πάντων τῶν ἐν τῇ πόλει γεγεννημένων ἐν πρώτοις ἀς παρατηρῶνται ἐκ παιδῶν, ὅσοι δῆποτε κατὰ τε τὸ πνεῦμα καὶ καθ' ὅλου τὴν ψυχὴν καὶ τοῦ σώματος τὴν μορφήν τῶν λοιπῶν διαφέρουσι καὶ ἡ ἀρετὴ αὐτῶν φαινομένη πάσῃ μηχανῇ ἀς δοκιμάζεται καὶ ἐπιρρωννύηται. Ὡς δὲ τὰ ἦθη οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῶν δεόντως ὀφείλει νὰ μορφώνηται καὶ διὰ πάντων τῶν μαθημάτων νὰ παρασκευάζεται, ὅσα τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐντείνουσι καὶ κρατύνουσι, δηλαδή διὰ τῆς ἀριθμητικῆς, γεωμετρίας, ἀστρονομίας, μουσικῆς καὶ ἄλλων τινῶν πρὸς τοῦτο συμβαλλομένων καὶ τοῦτο μέχρι τοῦ 18 ἔτους τῆς ἡλικίας. Εἶτα δὲ δύο ἢ καὶ τρία ὅλα ἔτη πρέπει νὰ ἐπιμελῶνται τῆς γυμναστικῆς. Ταῦτα δὲ πάντα περᾶν-

τες ἐπανίτωσαν ἐπὶ τὰ μαθήματα ἐκεῖνα, δι' ὧν ὀρθότερον θέλουσι κατανοῆσθαι τὰς σχέσεις, αἰτινες μεταξύ ἐκατέρου εἶδους τῶν μαθημάτων ὑπάρχουσι. Ὅσοι δὲ τότε ἐν τε τῇ ἠθικῇ καὶ τοῖς λοιποῖς μαθήμασι τὴν ἐκ παιδῶν ἤδη ἀναφύεισαν ἐλπίδα τελείως πληρώσωσιν, οὗτοι ἄμα εἰς τὸ 30 τῆς ἡλικίας ἔτος εἰσελθόντες ἀς μυῶνται τὴν ὑψίστην ἐπιστήμην τῆς διαλεκτικῆς, περὶ ἣν πέντε ἐνιαυτοὺς ἀσχολούμενοι ἀς τραπῶσιν ἐπὶ τὴν μελέτην τῆς φύσεως τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ δικαίου καὶ τοῦ πρέποντος. Νῦν δὲ ἡ πολιτεία ἀπὸ τούτων ἀς καλῇ ἐπὶ τὴν διοίκησιν τῶν τε πολεμικῶν καὶ λοιπῶν πραγμάτων, ἵνα μηδενὸς μηδ' ὅποσούν κατὰ μηδὲν ἀπολείποντες καὶ ταῦτα μέχρι τοῦ 50 περίπου τῆς ἡλικίας ἔτους, ὅποτε ἀς ἐπιτρέπηται τὸ κεφάλαιον τῶν τῆς πολιτείας πραγμάτων. Ἦδη δὲ διὰ μὲν τῆς φιλοσοφίας μετὰ τοῦ οὐρανοῦ, διὰ δὲ τῶν καθήκοντων αὐτῶν μετὰ τῆς γῆς συνδεδεμένοι, ἀς ἀποφαινωσι τοὺς πολίτας φιλοσόφους καὶ εὐδαίμονας. Ἐκ τούτων λοιπὸν ἐξάγομεν ὅτι τὴν ἀρχὴν ἐν τῇ πλατωνικῇ πολιτείᾳ κατέχουσι ἄνδρες ἐκ πάσης ὄψεως ἐπιφανέστατοι καὶ οὐ μόνον καθαρὸι θεωρητικοί, ἀλλὰ καὶ διὰ μεγάλης πραγμάτων πείρας παρασκευασμένοι.

Η'

Εἰς νόμος περὶ γυναικῶν ἴδιος ἐνταῦθα δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῇ. Αἱ γυναῖκες εἰς τὰς αὐτὰς κατὰ Πλάτωνα πρέπει νὰ ὑπόκεινται σχεδὸν ἀσκήσεις εἰς ἀς καὶ οἱ ἄνδρες. Ἐὰν δὲ τινες ἐξ αὐτῶν δύνωνται κατὰ τε τὴν ῥώμην καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετὰς ἔστωσαν ὡς καὶ οἱ ἄνδρες στρατιῶται καὶ δὴ καὶ ἀρχόντες. Αὕτη ἡ διὰ βραχέων ἐκ τῆς τοῦ Πλάτωνος πολιτείας περιγραφὴ ἐφάνη ἡμῖν ἐπ' ἀνάγκης νὰ προταχθῇ τῆς ἐξετάσεως αὐτῆς, περὶ ἧς μάλιστα ἐν τοῖς ἐπομένοις ἔσται ἡμῖν ὁ λόγος.

ΜΕΡΟΣ Β'.

Κρίσις τῆς τοῦ Πλάτωνος πολιτείας.

Ἴνα ὀρθῶς κρίνωμεν τὴν πολιτικὴν

διδασκαλίαν, ἣν ἐν τοῖς περὶ πολιτείας βιβλίοις ὁ Πλάτων προέθηκε δύο ἐν τοῖς μάλιστα φαίνονται ἀναγκαϊότατα. Πρῶτον μὲν τὸ νὰ ἀναλογισθῶμεν, ὅτι τὸ παράδειγμα τῆς τελείας πολιτείας ἐν τούτῳ τοῦλάχιστον τῷ ἔργῳ ἀνεπτύχθη χάριν τοῦ σαφίνεσαι τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν καὶ δεύτερον τὸ νὰ ζητήσωμεν ἐν αὐτῷ πότερον τῶν δύο τούτων προβλημάτων ὁ Πλάτων ἠθέλησε νὰ λύσῃ ἐκεῖνο, ὅπερ οὕτως ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ ἐξενέγκωμεν «οἷα ἐστὶν ἡ τῆς τελείας πολιτείας μορφή, ἥτις δύναται νὰ προτεθῇ ὡς ὑπόδειγμα, καθ' ὃ τὸν τρόπον τῆς πολιτικῆς κοινωνίας νὰ δύνηται νὰ διαγωνισθῇ καὶ τελειοποιηθῇ», ἢ ἄλλο τι πολλῶν τούτου δυσεπιλυτώτερον τοῦτέστι «ποία ἐστὶν ἡ μορφή ἐκείνη τῆς πολιτείας ἀκριβῶς καὶ ἀπολύτως περιγεγραμμένη, δι' ἧς νὰ δυναθῇ νὰ κατορθωθῇ, ὥστε οἱ ἠθικοὶ νόμοι τοῦ πνεύματος καθὼς φύσει εἰσὶν ἰσχυρότατοι καὶ ἀπόλυτοι κύριος ἔχοντες, οὕτω καὶ ἐν τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων μέγιστον κύριος καὶ διηνεκὴ ἰσχύον ν' ἀποκτήσωσιν». Ἀς ἐξετάσωμεν πρῶτον τὴν τοῦ Πλάτωνος πολιτείαν καθ' ἑαυτὴν καὶ ἀς ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ συγγραφεὺς οὐδὲν ἄλλο ἐσκόπει ἢ ὅπως παράσχῃ τὸν τύπον τελείας πολιτείας. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πολλὰ καὶ μεγάλα δυνάμεθα νὰ ψεξώμεν.

Καὶ πρῶτον μὲν ἐκεῖνο ἐστὶν ἐπιμεμπτον ὅτι λίαν κολοβὴ καὶ ἥμισυ πλήρης ἐστὶν ἡ σύνταξις αὐτῆς καὶ ἡ θέσις τῶν νόμων τῶν κειμένων καὶ περὶ δικαστηρίων καὶ περὶ φόρων καὶ περὶ πλείστων ἄλλων πραγμάτων, περὶ ὧν δικαίως θὰ προσεδόκα τις νὰ γίνῃ σαφῆς ἀνάπτυξις. Δεύτερον δὲ ψεκτὸν καὶ τοῦτο ὑπάρχει ὅτι ἐν τῇ συντάξει τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας ὁ Πλάτων ἐκεῖνο οὐδαμῶς ἔλαβε πρὸ ὀφθαλμῶν, ἵνα δηλαδὴ διὰ τῆς προσηκούσης ρυθμίσεως τῶν δυνάμεων τῆς πολιτείας αὐξήθῃ τὸ κράτος ἤτοι ἡ φυσικὴ ἐκείνη δύναμις, δι' ἧς, ἐὰν ποτέ ἀλόγιστός τις ἐνός ἢ καὶ πλείονων ὕβρις καὶ αὐθαιρεσία ἤθελεν ἀπειλήσῃ αὐτὴν εὐκόλως νὰ δύναται νὰ αἰτηθῇ καὶ περιστάλη καὶ ἐπομένως ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ἀσφαλισθῇ προσηκόντως. Οὕτω τῇ ἀληθείᾳ ἡδύνατό τις οὐχὶ

ἀπεικώτως νὰ εἶπη, ὅτι πρᾶγμα πάντων χαλεπώτατον καὶ σπουδαιότατον ὡς τι εὐκολώτατον καὶ ἄσχημον ὁ Πλάτων ἐπραγματεύθη θελήσας νὰ κατασκευάσῃ μηχανήν, ἐν ἣ μὴδὲμία δυνάμεων ἰσοροπία ὑπάρχει. Μηχανὴν τῆς ὁποίας ἐὰν μία δύναμις θελήσῃ τῶν ὀρίων αὐτῆς νὰ ἐξέλθῃ μὴδαμῶς ὑπὸ τῶν ἄλλων νὰ συνέχεται καὶ οὕτως σύμπαρ ὁ ὄγκος ἀναγκαιῶς νὰ καταρρέῃ καὶ διαλύεται. Διότι πρῶτον χορηγείται τοῖς ἀρχοῦσι ἀπόλυτον κράτος καὶ οὐδενὶ ὀρίῳ περιγεγραμμένον, ὥστε ἐπ' αὐτοῖς μόνους νὰ κείται εἴτε νομοθετικὴ καὶ νομοτελεστικὴ ἐξουσία, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ δικαστικὴ ὅποτε ἤθελε τύχη. Ἀλλὰ τὴν σύζευξιν ταύτην τῶν ἐξουσιῶν ἐν ἐνὶ σώματι ἐν πολιτεία εὐνομούμενη ἦμισα ἤθελε τις ἐπιδοκιμάσῃ, καθόσον ἀνθρώπων ἀληθῶς εἶνε, ὥστε ποτὲ οἱ ἀρχόντες οὗτοι ἢ τοῦλάχιστον εἰς ἐκ τοῦ συλλόγου αὐτῶν καταχρῶμενος τῇ ἐξουσίᾳ τὰ πάντα νὰ συνταράξῃ. Τοιοῦτου λοιπὸν πολιτείας συντάγματος τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ νὰ διαμένῃ διὰ τῶν ζωτικῶν δυνάμεων τεχνικῶς ἐμπεφυτευμένων ἢ θαλερότης αὐτοῦ ἀσφαλῆς καὶ ἡ ἰσχὺς ἀμετάπτωτος, ὥστε πολλῶ μᾶλλον φαίνεται περιέχων ἐν ἑαυτῷ τὰ σπέρματα ἐπητημένης νόσου καὶ ὀλέθρου. Οὐ μὴν, ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖνο δόναται τις ὑπεραπολογούμενος τοῦ φιλοσόφου νὰ παραδεχθῇ ὡς ὀρθὸν τοῦ νὰ συγχωρῆται δηλαδὴ ἡ διαχειρίσις τῶν πολιτικῶν οἰκῶν μόνους ἐκεῖνοις, οἵτινες ἐκ παιδῶν διεκρίθησαν ἐπὶ τῇ ἀρίστῃ αὐτῶν φύσει, ἢ δι' ἀρίστης ἀγωγῆς τε καὶ διδασκαλίας ἐκαλλιέργησαν καὶ οἵτινες ἐπομένως ἰκανὴν παρέχουσιν ἐγγύησιν διότι ἡ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἔρευνα καὶ κατανόησις εἶναι πρᾶγμα δυσκολώτερον ἢ ὅσον ὁ Πλάτων ὑπέλαθεν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἀγωγή καὶ παιδεία καὶ τελειότης οὐσα δὲν ἰσχύει ὡσαύτως νὰ καταστήσῃ τοὺς ἔχοντας ἀρχὴν ἀπόλυτον καὶ διηνεκῆ ἰκανοὺς ν' ἀποβάλλωσιν αἰετῶν ἡδονῶν τὰ θέλγητρα καὶ τῶν αἰσχροῶν ἐπιθυμιῶν τὴν ἐφοδὸν ν' ἀπειργασίν. Πρὸς δὲ τούτοις (ὡς ὀρθῶς ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ πολιτείας συνεῖδεν) ἡ τῆς στάσεως αἰτία γεννᾶται καὶ παρ' ἀνθρώποις ἀπερριμένους καὶ ταπει-

νὸν τὸ φρόνημα ἔχουσι πολὺ δὲ μᾶλλον παρ' ἀνδράσι μέγα φρονούσι καὶ συνειδησιν τῆς ἑαυτῶν ἀξίας ἰκανὴν ἔχουσιν. Οὕτω δὲ θὰ καταρροῦσῃ ἡ πολιτεία ἐκεῖνη, ἐν ἣ οὐδὲμία ἄλλη ἐξουσία πρὸς τὴν ἐξουσίαν, τῶν ὀλίγων κατὰ τινα τρόπον ἐξισοῦται. Περὶ δὲ τῆς τάξεως τῶν στρατιωτῶν δὲν εἶνε ἀνάγκη οὐδόλως νὰ μακρογοῶμεν, διότι συμφανεστάτον ὑπάρχει ὅτι ἡ τάξις αὕτη καὶ στάσις δύναται εὐκόλως νὰ διεγείρῃ καὶ πᾶσαν ὡς εἶπεν τὴν πολιτείαν νὰ συνταράξῃ διότι τί τὸ κωλῶν, ὥστε στρατιωτῶν κοινὰ τὰ συσσίτια ἔχοντες καὶ οἷον ἐν στρατοπέδῳ συνοικούντες πρὸς τὴν αὐστηράν δὲ τῶν ἀρχόντων ζυγομαχοῦντες ἐξουσίαν νὰ συνομύωσι πρὸς ἀνατροπὴν τῶν καθεστώτων; Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων περὶ δὲ τῆς τρίτης τάξεως περιττὸν σχεδὸν εἶνε νὰ προσθέτωμεν πλείονα, ἀφ' οὗ τὰ αὐτά, ἀ καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν προτέρων τάξεων δύναται τις νὰ εἶπη, καθόσον ἡ τάξις αὕτη ἐξ ἀνθρώπων ὑποδεστέρων μὲν τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐφροσύνην, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου πολυπληθεστέρων συγκειμένη, οὐ πᾶν εὐκόλως δύναται νὰ περιστέλλεται ὑπὸ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν στρατιωτῶν διότι, ἵνα τὰ λοιπὰ παραλείπωμεν, αὕτη ἡ φιλοδοξία ἐκκαίοντα τὰς ψυχὰς αὐτῶν θὰ γίνηται αἰτία, ὥστε εὐκαιρίας τυχοῦσης νὰ συνταράττωσι τὴν πολιτείαν. Ἐκ πάντων τούτων καταφαίνεται ὅτι ὁ νομοθέτης διεγράψε μὲν ὅποιοι ὀφείλουσι νὰ ἦναι οἱ πολῖται, ἀλλ' οὐδαμῶς ἐδειξε τίνι τρόπῳ δι' αὐτῆς τῆς διατάξεως τῆς πολιτείας δύναται νὰ διαμένωσι τοιοῦτοι ὥστε ὁ Πλάτων θὰ ἦτο πολλῶν ἕνεκα κατακρίσεως ἀξίος, ἐὰν ἠθέλωμεν ὑπολάβῃ, ὅτι ἐπεχείρησε νὰ συγγράψῃ ἀληθῆ πολιτείαν καὶ νὰ διδάξῃ ἐκεῖνην τὴν μορφήν αὐτῆς ἠτις δόναται νὰ ὑπαίξῃ καὶ τοῦ ἰσχυροῦ, καθ' ὃν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Ἀλλὰ τότε μόνον ὀρθῶς δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν αὐτήν, ἐὰν ἀναλογισθῶμεν ὅτι πᾶσα ἡ τοῦ Πλάτωνος πολιτεία οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ αὐτὴ ἡ ἠθικὴ φιλοσοφία καὶ τοῦτο αὐτὸς ὁ Πλάτων ἐν τινι τοῦ συγγράμματος τούτου χωρίῳ σαφῶς μαρτυρεῖ λέγων ὅτι τελεία πολιτεία λέγεται «ἢ ἐν λόγους κειμένη ἐπεὶ γῆς γε οὐδαμῶς οἶμαι αὐ-

τὴν εἶναι ἀλλ' ἐν οὐρανῷ ἴσως παράδειγμα ἀνάκειται τῷ βουλομένῳ ὄραν, καὶ ὄρωντι, ἑαυτὸν κατοικίζειν διαφέρει δὲ οὐδὲν εἴτε ποῦ ἐστὶν, εἴτε ἐστὶ τὰ γὰρ ταύτης μόνος ἂν πράξειεν (ὁ φιλόσοφος), ἄλλης δὲ οὐδεμιᾶς». Ἐκ τούτων φαίνεται ὅτι ὁ Πλάτων ἐν τοῖς περὶ πολιτείας βιβλίοις ἠθέλησε νὰ θέσῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν τὴν ἰδέαν ἧτοι τύπον τινὰ τῆς ὑπερτάτης ἐκείνης τελειότητος, ἢν δύναται μὲν ἡ ψυχὴ διὰ τοῦ πνευματικοῦ αὐτῆς ὀφθαλμοῦ νὰ ἐποπτεύσῃ, ἧτις ὅμως οὐδαμῶς τῆς γῆς καὶ οὐδέποτε ἐγένετο. Ἐὰν ζωγράφος τις (λέγει ὁ Πλάτων) ἔθετε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν μορφήν τινα ὑπερβαίνουσαν κατὰ τὴν καλλομένην πανθ' ὅσα πώποτε εἶδομεν, οὐδεὶς βεβαίως θὰ ἀνείδιζεν αὐτῷ ὅτι τὸ καλλιτέχνημα δὲν εἶνε ἀκριβὲς τῆς φύσεως ἐκμαγεῖον, οὕτω καὶ ἡμεῖς τῆς τελειότητος πολιτείας τὴν εἰκόνα προτιθέμεν, ὡς οἷόν τι ἀρχέτυπον, καθ' ὃ ἐκάστοτε ἑκάστος νομοθέτης ὀφείλει νὰ ρυθμίζῃ τὴν ἑαυτοῦ ἐπιστήμην.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΤΟΥΡΚΟΑΤΟΣ ΤΑΣΣΟΣ

(Συνέχεια ἴδε φύλ. Β΄.)

Εἰς Παταύιον ὁ Τάσσορ, εἶχε σκοπὸν ν' ἀποκατασταθῇ διὰ παντὸς καταγινόμενος εἰς τὰ γράμματα καὶ συζῶν μετὰ σοφῶν ἀνδρῶν, ὧν ἡ συναναστροφὴ τὸν ἐθελγε καὶ τὸν ὠφέλει παρὰ πολὺ, ἀλλ' ἀκουσίως ἠναγκάσθη ν' ἀποχωρισθῇ τῶν λογίων φίλων του καὶ τῆς πόλεως τῶν σοφῶν καὶ τῶν γραμμάτων, ἐν ἣ ἐνόμιζεν εὐτυχίαν του νὰ ζῆσθαι καθ' ἅπασαν τὴν ζωὴν του. Ὁ πατήρ του Βερνάρδος ἐξ ἰδίας πείρας κατανοήσας, ὅτι ἐν ἣ ἐποχῇ ἔζων, ἦτο προτιμότερον νὰ ζῆσθαι τις διὰ τοῦ ξίφους του μᾶλλον ἢ ἐνδιατρίβων περὶ τὰ γράμματα καὶ μάλιστα τὴν ποίησιν, ἧς ἡ δόξα ἐκίνει πολλῶν μοχθηρῶν τὴν χολήν, τὸν φθόνον καὶ τὰς βραδουρίας κατὰ τοῦ ἐκάστοτε ἐπαινομένου ἢ στεφανουμένου ποιητοῦ, μετε-

καλέσατο παρ' ἑαυτῷ τὸν νεαρὸν ποιητὴν, νομίζων ὅτι ἀπομακρύνων τὸν υἱὸν του ἀπὸ τόπον, εἰς ὃν δὲν κατεγίνοντο εἰς ἄλλο τι ἢ τὴν φιλολογίαν καὶ τὰς λοιπὰς ἐπιστήμας, ἤθελε τοῦ διασκεδάσει τὸν ἔρωτα ὃν ἔτρεφε πρὸς τὴν ποίησιν, ἔρωτα εἰς ὃν οὗτος προέβλεπε τὸν ὀλεθρον τοῦ περιφλεμένου υἱοῦ του.

Μὲ μεγάλην του λύπην ὁ Τάσσορ ἀνεχώρησε τοῦ Παταύου, ἀποχωρισθεὶς μετὰ σπαραγμοῦ καρδίας τοὺς σοφοὺς φίλους του καὶ τὰς μελέτας του, ὅπως μεταβῇ εἰς Μαντούαν ὅπου ὁ πατήρ του διέμενε τότε, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν εἶρε τὸν πατέρα του ἐκεῖ, διότι εἶχε ἐπανακάμψῃ εἰς Ῥώμην. Εἰς τὴν Μαντούαν εὐρισκόμενος καὶ διαστάζων τι νὰ πράξῃ, ἔμενεν ἐκεῖ περιμένων νέας ὀδηγίας παρὰ τοῦ πατρὸς του. Ἦγνοίε ὅμως ὁ δυστυχὴς Τάσσορ ὅτι ἤδη αἱ Μοίραι εἶχον τὴν τύχην του, καὶ ὅτι αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι καθ' ἃς διέμενε εἰς Μαντούαν ἦσαν κρισιμώτεραι στιγμαὶ τῆς ζωῆς του, διότι μετ' ὀλίγον ἐμελλε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ἐνδοξον καὶ λαμπρὸν ἐκεῖνον οἶκον, εἰς ὃν ἐγένετο δεκτὸς μετ' ἐξαιρέτου ὑποδοχῆς καὶ μεγάλων τιμῶν, καὶ ὅπου πύτυχσεν, ἐδοξάσθη καὶ ἡγαπήθη διὰ τὰ σπάνια προτερήματα καὶ τὴν μεγαλοφυΐαν του, πλὴν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ περιπεσὼν εἰς ἀτυχῆ ἔρωτα, πιθανὸν ἐρώμενος, ὡς ἤρατο, ἀλλὰ ποτὲ μὴ βεβαιωθείς τούτο, ἐπαθεν, ἐδυστυχῆσεν, ἐζήτησαν ν' ἀμαυρώσωσι τὴν δόξαν του ἐν τῇ καταδρομῇ τῆς τύχης, καὶ ἐπὶ τέλους σχεδὸν μισηθεὶς ὑπὸ τῶν πρωτοῦ λατρευόντων αὐτόν, ἀπέθανεν οἰκτρῶς, ὅτε ἡ τύχη λυπηθεῖσα αὐτὸν ἔπεινε τὴν χεῖρα καὶ πάλιν πρὸς αὐτόν. Εἶπομεν, ὀλίγω ἀνωτέρω, ὅτι ἡ ὀλιγοήμερος διαμονὴ του εἰς Μαντούαν, ἦτο ἡ κρισιμώτερά στιγμὴ τῆς ζωῆς του, καὶ τοῦτο διότι μία τῶν πρᾶστατριῶν του ἡ Κλαυδία Ῥαγκόννη, βλέπουσα αὐτὸν στενοχωρούμενον καὶ ἀγνοοῦντα τι νὰ πράξῃ ἀπεφάσισε νὰ τὸν συστήσῃ εἰς τὴν αὐλήν τῆς Φερράρας, τότε ἐνδοξον καὶ μίαν τῶν λαμπροτέρων αὐλῶν τῆς Ἰταλίας, τῆς ὁποίας οἱ ἡγεμόνες καὶ αἱ ἡγεμονίδες, ὡς λέγει ὁ Λαμαρτίνος, διὰ τὸν ἵπποτισμὸν τὴν ὀραϊότητα καὶ τὴν ἀγάπην, ἦν ἐδείκνυον πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὰς ὀραϊκὰς

τέχνας, τὴν προστασίαν ἣν ἐχορήγουν εἰς τοὺς σοφοὺς καὶ μεγαλοφρεῖς, τὰ ὄπλα, τὰς μεγάλας προσεδείας εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πάπα, τοὺς ἐκ τοῦ οἴκου των ἀναδειχθέντας καρδιναλίους, ἔτι δὲ καὶ Πάπας, ἀξιώματα περιποιούντα πολὺν δόξαν εἰς τοὺς ἐξ ὧν ἀνεδεικνύοντο οἱ τοιοῦτοι, καὶ τέλος τὸν πλοῦτόν των καὶ τὰς γενναίας εὐεργεσίας των, ὕψωσαν αὐτοὺς τόσον εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου, ὥστε ἀπεκάλουν αὐτοὺς δευτέρους Μεδίκους ἐδώθεν τῶν Ἀλφειῶν.

Γενόμενος δεκτὸς ὁ Τάσσος μετὰ τῶν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Φερράρας, ὅπου ἐμελλε νὰ διαδραματισθῇ τὸ ἐνδοξον καὶ πολυπαθὲς μέρος τῆς ζωῆς του, κατετάχθη ὡς ἀκόλουθος, μεταξὺ τῶν εὐγενῶν τοῦ καρδιναλίου Λουδοβίκου δ' Ἐστε νεωτέρου ἀδελφοῦ τοῦ Ἀλφόνσου Β'. τότε δουλὸς τῆς Φερράρας, ἀνδρὸς γενναίου, δικαίου, μεγαλοφρεοῦς, εὐσεβοῦς, ἐμπαιθοῦς διὰ τὴν δόξαν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ὠραίων τεχνῶν. Ἀλλ' αὐταὶ αἱ ἀρεταὶ ἐπεσκιάζοντο ἐν τῷ εὐγενεῖ αὐτῷ χαρακτήρι, ὑπὸ μίγματος τινος ὑπερηφανείας, ἰδιοτροπιῶν, εὐερεθίστου χαρακτήρος καὶ ἀδιαλλάκτου μνησικακίας κατ' ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἐπίστευεν ὅτι ποτὲ τὸν ὕβρισαν.

Ὁ νέος πρίγκιψ καρδιναλίας, ὃν ὁ Τάσσος ἐγνώρισε κατὰ τὴν νεότητά του εἰς Ῥώμην, καὶ εἰς ὃν τότε εἶχεν ἀφιερῶσει τὸν Ῥινάλδον του, εἶχεν ὅλα τὰ προτερήματα τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀλλ' ἐπὶ πλέον ἦτο σταθερὸς εἰς τὰς φιλίας του, ἡ δὲ μετριοφροσύνη, ἡ εὐκρινεία καὶ ἡ χάρις τοῦ χαρακτήρος του, ἠνάγκαζον πάντας τοὺς περὶ αὐτὸν νὰ τὸν λατρεύωσιν. Ἐνεκα ὅλων τούτων τῶν προτερημάτων, ὑπεδέχθη τὸν Τάσσον, οὗ ἡ δόξα ἤρχισεν ἤδη ν' ἀναλαμβάνη, μετὰ μεγάλων περιποιήσεων καὶ μᾶλλον ὡς φίλος ἢ κύριος, μόνον ἀπαίτησιν ἔχων παρ' αὐτοῦ νὰ δοξάσῃ τὴν αὐλὴν καὶ τὴν οἰκογενεῖάν του διὰ τῆς παιδείας καὶ τῆς μεγαλοφρενείας του.

Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἀδελφοῦ των, ἔζων ἔτι ἀνύπανδροι, αἱ δύο ὠραῖαι καὶ εὐγενεῖς πριγκηπέσσαι Λουκρητία καὶ Λεωνόρα, εἰς ἃς ἡ μήτηρ των Ῥενὲ τῆς Γαλλίας, εἶχε δώσει πράγματι βασιλικὴν ἀνα-

τροφὴν, αὐταὶ ἐγνώριζον, τὸν πανταχοῦ ἐπιζητούμενον Τάσσον, ὡς ἀναγνώσασαι ἤδη τὸν Ῥινάλδον του, καὶ ἐθαύμαζον αὐτὸν ὡς ἀνδρὰ μεγάλου καὶ ὑπὸ τῶν σοφῶν ἐγκωμιαζόμενον καὶ θαυμαζόμενον καὶ τοῦ ὁποίου ἡ διαμονὴ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Φερράρας προσέθετο ἔτι μίαν λαμπρὰν ἀκτῖνα εἰς τὸ στέμμα τῆς ἐνδόξου οἰκογενείας των. Ἐπαρουσιάσθη δὲ εἰς τὰς χαριστάτας ταύτας πριγκηπέσσαι, κατὰ τὰς μεγαλοφρεπείας ἐορτάς αἰτινες ἐγένοντο κατὰ τὴν πανηγυρικὴν εἰσόδον τῆς Βαρβάρας, θυγατρὸς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Φερδινάνδου Α'. καὶ ἀδελφῆς τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ Β'. ἡτις ἤρχετο ὅπως συζευχθῇ τὸν Ἀλφόνσον Β'. τῆς Φερράρας.

Ἡ Λουκρητία μεγαλειότερα οὔσα, ἦτο τότε 31 ἐτῶν, ἡ δὲ Λεωνόρα ἐν ἔτος μικροτέρα, καὶ αἱ δύο, ὡς βλέπομεν, ἦσαν ἡλικίας ὠρίμου, πλὴν εὐγενεῖς, ὠραῖαι καὶ χαρίεσαι ἀμφοτέραι. Ὁ δὲ νεαρὸς Τορκουάτος μάλισ ἦγε τότε τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας του, κατὰ τὸ σῶμα ὑψηλὸς καὶ ὀλίγον εὐτραφής. Ἡ μορφή του ζωηρὰ καὶ ἐκφραστικὴ, ἐμαρτύρει τὴν εὐαίσθητον καὶ γενναίαν ψυχὴν του, ἡ συμπεριφορὰ του ἦτο εὐγενὴς καὶ ἑλκυστικὴ, ὠμίλει μετ' ἀρετῆς κομψότητος καὶ κρίσεως. Ἡ φύσις, πραγματικῶς ἐφάνη ἀρεσκομένη νὰ προσωποποιήσῃ τὴν ποίησιν ἐν τῷ ποιητῇ, ἡ περιγραφή τοῦ Τάσσου, ἣν μᾶς ἐγκατέλειπεν ὁ ἐπιστήθιος φίλος του Μαρκίσιος Μάνσος, καὶ ἣν ἔγραψε κατὰ τὴν νεότητα τοῦ ποιητοῦ μᾶς εἰς Σορρέντον καὶ Ῥώμην, μᾶς ἀναμνησκαὶ τὴν χαρίεσσαν εἰκόνα τοῦ Ῥαφαήλου τοῦ Οὐρβίνου, τὸ εὐφρεῖς παιδίον, μὲ γραμμὴν τινὰ πλειότερον εἰς τὸ βλέμμα, ἐκφράζουσιν τὴν ἀρτίον ὑπερηφάνειαν τοῦ ἵπποτου, ὅστις αἰσθάνεται τὸν ἡρωϊσμὸν εἰς τὰς φλέβας του, πλὴν ὅλα ταῦτα τὰ προτερήματα ἐνόμιζεν ὁ δυστυχὴς ποιητὴς ὅτι ἐξηφανίζοντο εἰς τὸν βλέποντα αὐτόν, ἔνεκα τοῦ φυσικοῦ ἐλαττώματος τῶν ὀφθαλμῶν του, καθ' ὅσον ἦτο ὀλίγον παραβλῶψ, τοῦτο δὲ πάντοτε τὸν ἐλύπει κατάκαρδα. Τὸ σύνθημα ἔνδυμα τῆς νεότητος ἦτο μέλαν ἄνευ κοσμημάτων, ἡγάπα πάντοτε τὴν ἀπλότητα, εἶτα ὅμως ἤρθετο νὰ ἐνδύηται καλλι-

στης ποιότητος λευκὰ λινά, ἀλλ' ἄνευ σεριτίων καὶ κεντημάτων. Ἠγάπα νὰ τρώγῃ ελαφρὰς τροφάς, γλυκείας καὶ ζαχαρωμένας, δὲν ἔπινε δὲ ἢ ὕδωρ μεμιγμένον μετ' ὀλίγου οἴνου τῆς Ἑλλάδος ἢ τῆς Κύπρου· τὰ πάντα ἦσαν συγκερασμένα εἰς τὰς ὀρεξεις του, ὡς καὶ ἐν τῇ ψυχῇ του. Ὁμίλει ἡσύχως καὶ πῶς μελαγχολικῶς, ἡ σκιά τῆς μελαγχολίας ταύτης, πλανωμένη ἐπὶ τοῦ προσώπου του, συνήνου τρυφερόν τι ἐνδιαφέρον καὶ ἀόριστόν τινα οἶκτον, εἰς τὸν θαυμασμόν ὃν τὸ ὄνομα καὶ τὸ πρόσωπόν του ἐνέσπειρον ὅπου καὶ ἂν ἐπαρουσιάζετο.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ Τορκουάτος Τάσσος ὅτε εἰσῆλθε εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Φερράρας μόλις 21 ἐτῶν ἡλικίαν ἔχων.

Ὁ ἐνθουσιασμὸς, ἡ εὐμένεια καὶ αἱ περιποιήσεις, ἃς τῷ προσέφερον αἱ δύο ἔξοχοι ἡγεμονίδες, αἰτινες συνήνου ἐν τῇ ἀναπτύξει τοῦ πνεύματος, τὴν Γαλλικὴν χάριτα καὶ τὸ Ἰταλικὸν πάθος μετὰ θείας εὐσεβείας, οἱ διανοητικοὶ ἀγῶνες, οὓς καθ' ἑκάστην προσέβαλλον καὶ ἐξ ὧν πάντοτε ἐξήρχετο νικητὴς ἐστεμμένος ὁ Τάσσος, διὰ τῶν χειρῶν τῆς Λουκρητίας καὶ τῆς Λεωνόρας, συνεδαύλισαν ἐν τῇ πάρα πολὺ εὐεσθήτῳ καρδίᾳ τοῦ ποιητοῦ μᾶς, αἰσθημὰ τι εὐγενὲς πρὸς τὴν Λεωνόραν καὶ ἀγάπην καὶ σεβασμὸν πρὸς ἀμφοτέρας, τῶν δ' αἰσθημάτων τούτων ἀπεικόνισις ζωηρὰ εἶναι αἱ ποιήσεις του, εἰς ἃς πάντοτε διέχυσε τὰ ἀληθῆ αἰσθηματα τῆς εὐμενοῦς του ψυχῆς.

Καὶ αἱ δύο ἡγεμονίδες ἦσαν ἐξαισίου ὠραιότητος, πλὴν ἡ καλλονὴ τῆς Λεωνόρας ἦτο μᾶλλον ἰδεώδης καὶ λεπτοφυής. Ἠγάπα πολὺ νὰ μένη μόνη εἰς τὰ δωμάτια καὶ τοὺς κήπους τῆς περιβάλλουσα οὔτω ἐν μυστηρίῳ τὰς ἀρετάς καὶ τὸ πνεῦμα τῆς. Εἶχε ποιήσεις καὶ βασίμους γνώσεις, εἶχε κάμει πολλὰς μελέτας ἐπὶ τῆς ποιήσεως καὶ αὐτὴ δὲ κατεγίνετο εἰς τὴν ποίησιν. Αὕτη ἦτο ἡ κεκρυμμένη θεότης τῶν αὐλικῶν τῆς, ὅλων τῶν πριγκηπέων καὶ ὅλων τῶν ποιητῶν τῆς Φερράρας καὶ τῆς Ἰταλίας. Ἡ συναναστροφή τῆς ἦτο ἑλκυστικὴ, εἶδος δὲ τι μελαγχολίας, τὸ ὅποιον ἐπεσκίαζε τὴν εὐγενὴ μορφήν τῆς, κατέθελε τοὺς πάντας, ἀλλ' ἡ εὐσέβεια τῆς ψυχῆς τῆς καὶ

ἡ προσήλωσις τῆς εἰς θεοὺς διαλογισμοῦς, ἀπεθάρρυνον τὸν ἔρωτα. Τίς ἤθελε τολμήσει ν' ἀγαπήσῃ ὠραιότητα μεταμορφωμένην εἰς ἀγγελικὸν ἰνδαλμα, ὡς λέγει ὁ Λαμαρτίνος, ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς γυναικαρέσκου καὶ πολλὰκις ἀκολάστου;

Ὅλα ταῦτα, ἡ θεία καλλονὴ καὶ τὰ ἠθικὰ καὶ διανοητικὰ προτερήματα τῆς Λεωνόρας, ἔκαμαν ἀρίστην ἐντύπωσιν τῷ καλαισθητῷ Τάσσῳ, ὅτε τὸ πρῶτον τὴν εἶδε εἰς τινὰ ἐκ τῶν τελευταίων ἐορτῶν, αἰτινες ἐδόθησαν πρὸς τιμὴν τῶν γάμων τῆς Βαρβάρας μετὰ τοῦ Ἀλφόνσου, ἀλλ' ἡ ἐντύπωσις αὕτη μᾶλλον μαντεύεται, παρ' ὅσον ἐκφράζεται εἰς τινὰς στίχους τοῦ βασιλικοῦ τοῦ ἔργου, ὁ Ἀμίντας.

Αἱ ἀληθεῖς εὐτυχεῖς στιγμαὶ τῆς ζωῆς τοῦ Τορκουάτου, ἦσαν ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας διῆλθε τότε πλησίον τῶν ἡγεμονίδων, θαυμάζων αὐτάς καὶ ἐκφράζων αὐτάς, διὰ πλαστῶν προσφωνήσεων πρὸς ἄλληλιν τινὰ ὠραιότητα τῆς αὐτῆς τῆς Φερράρας, τὸν ἔρωτα καὶ τὴν μυστικὴν ποιητικὴν λατρείαν ἣν ἔτρεφε πρὸς τὴν Λεωνόραν.

Οὐδεμία ὅμως ἐδεικνύετο κλίσις πρὸς αὐτόν. Αἱ ἡγεμονίδες ὑπῆρξαν ἀπολύτως ἀναίσθηται εἰς τὴν σεβασμίαν καὶ διακαῆ λατρείαν του. Ὑστερον δὲ, ὅτε ἡ δυστυχία ἀπηνῶς τὸν προσέβαλλον, αἱ ἡγεμονίδες αὐταὶ, αἱ λατρευθεῖσαι καὶ ἀποθεωθεῖσαι ὑπ' αὐτοῦ, τὸν ἀφῆκαν εἰς τὴν φορὰν τῆς τύχης του, ἀλλ' ἡ μνησικακία ποτὲ δὲν εὔρεν ἀρκούντας λόγους ἐν τῇ καρδίᾳ του, ἵνα παραπονεθῇ διὰ τὴν αὐτὴν λήθη.

Εὐτυχῆς λοιπὸν τότε διήρχετο ὁ ποιητὴς μᾶς, ὅτε βαρεῖα ἀσθένεια τοῦ πατρὸς του, τὸν ἠνάγκασε νὰ μεταβῇ εἰς Ὀστιαν ἐπὶ τοῦ Πῶ, ὅπου ἐκεῖνος ἦτο διοικητὴς τοῦ δουκὸς τῆς Μαντουίας.

(Ἐπεται συνέχεια)

A. X. ΒΑΦΑΣ

Ο ΧΑΡΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΛΟΓΙΣ.

Πάντες, μικροὶ τε καὶ μεγάλοι, πλούσιοι καὶ πένητες, παῖδες καὶ κοράσια, εὐ-

τραφείς και ισχυροί, βασιλείς τε και ιδιω-
ται, λαϊκοί και ιερωμένοι, και εν γένει οι
πλείστοι, η μάλλον πάντες, όσοι εις του-
τον ζώμεν τον κόσμον, έχομεν ένα τον
μαλλον επιφοβον έχθρον, τον Χάρωνα. Η
ιστορία διδάσκει ημάς, ότι ουδενός ουτος
εφείσατο, και πάντας εξαποστέλλει,
ουχι τους αγαθούς, αλλά τους πονη-
ρούς, ως λέγει η *Αμαρτωλών*, αν δεν
απατώμεθα, *Σιωπηρία*, εις του "Αδου τα
τάρταρα, όπως εκεί, εν μέσφ μυριών
ομοίων των, δώσωσι λόγον και ευθύνας
των επί γης πράξεων των. Μη τον προ-
καλώμεν λοιπόν, διότι κωφεύει, μη τον
εξορκίζωμεν, διότι ως άλλος καλόγηρος
παρίσταται ενώπιόν μας. 'Αλλ' όποιον τό
μέσον, όπως μη λάβη τις ανάγκην της
γνωριμίας του; Δυστυχώς, δεν ευρέθη
είσέτι υπό της ιατρικής επιστήμης και
τό φάρμακον τουτο. Ουδεις δύναται,
ώρα τουλάχιστον, διότι άλλοτε εις μαρ-
τυρικούς καιρούς, ως μάς διδάσκουν πλη-
θυσ βιβλίων, τα πάντα ήσαν δυνατά, να
ζήση άνευ τροφής, ουδεις δύναται, άπαξ
εις την ζωήν εισελθών, να μη γνωρίση
άπερχόμενος, τον Χάρωνα. Μη θελήση
λοιπόν κανεις ν' αποκτήση την φιλιαν του,
διότι άπ' αυτού πρώτου άμεσώς θ' αρχί-
ση να θερίζη, μη τον φιλοξενήση τις,
διότι αυτός πρώτος θα γνωρίση τα έπα-
κόλουθα της φιλοξενίας ταύτης. Συγ-
γενή, άς μη προσπαθήση να τον αποκτή-
ση, διότι, είν' άλλθές ότι ό χειριστος των
εχθρών γεινεται ό συγγενής, άρκει να
έχη ωφέλειάν τινα. Μη τον αγαπήση τις,
διότι θα τον τυραννή άπαύστως, μη τον
μισήση, διότι θα τον παιδεύη αιωνίως.
Αί, λοιπόν, θα έρωτήση τις και πως θα
τον μεταχειρισθώ αυτόν τον άκατανόητον;
"Αφες τον ήσυχον εις την κατοικίαν του,
αν δ' έλθη, και θα έλθη την τελευταίαν
της ζωής σου ώραν, κλείσον τους οφθαλ-
μούς σου, ίνα μη τον ίδης τουλάχιστον,
και έσο βέβαιος, ότι ανηπάγης από τους
γαμφούς αυτού όνυχας" κλείσον τους
οφθαλμούς σου, ίνα μη ίδης την άπεχθη
και τερατώδη μορφήν του. Θα περιπλα-
νηθής όλίγον μετ' αυτού, όχι σύ, άλλ' η
ψυχή σου, τό άϋλον, και αν ήσο εν τη
γή αγαθός, θα σε άφήση, ως τουτο τά
εγρά επίβεβαιώσαι βιβλία, ν' αναπαυθής

του Θεού σου πλησίον, αν έβλαπτες και
περιεφρόνεις τους όμοίους σου, εις αιωνίαν
θα διάγης εκεί περιφρόνησιν, διότι εις τους
κακούς, μετá θάνατον, ισχύει τό : όδους
άντι όδόντος" εκεί ουδεις θα σε γνωρίζη,
πλήν των όμοίων σου. 'Εσο λοιπόν έτοι-
μος, ίνα, όπόταν ουτος θελήση να σ' επι-
σκεφθή και άρπάση, κλείσας τους οφθαλ-
μούς, άνέλθης μετ' αυτού άνω των νε-
φελών εις τους κυανοχρούς και λαμ-
προμόρφους ουρανούς.

'Εσο έτοιμος, είπομεν, και μη θελήσης
πώποτε τον Χάρωνα ν' αποκτήσης, ουτε
συγγενή, ουτε φίλον, διότι ίδού τι περι
τουτου μάς διδάσκει έλληνική τις παρά-
δοσις.

"Ανθρωπος, ευδαιμονών εν τη γη μετá
της συζύγου και των τέκνων του, ουδένα
εφοβείτο εκτός του Χάρωνος. Λέγει λοιπόν
ήμέραν τινα εις την σύζυγον του :

— Καλή μου γύναι, ζώμεν ήδη ευτυ-
χεις επί οκτώ έτη, πλην η ζωή μας είναι
πρόσκαιρος, και φοβούμαι τον Χάρωνα.
"Οθεν . . .

— "Όσοι ζώσι, τον διέκοψεν, οφείλουν
και ν' αποθάνωσιν, επομένως μάταιοι οι
λόγοι σου.

— "Όχι, καλή μου" έσκέφθη εν μέ-
σον, δι' ου να θωπεύσωμεν κάπως τον Χά-
ρωνα, και ουτω να γείνη ουτος έπεικέ-
στερος προς ημάς.

— Λέγε λοιπόν.

— Θα τον προσκαλέσω . . .

— Θεός να φυλάξη, δίωξέ τον, διότι,
τη αληθεία, δεν θέλω την γνωριμίαν του.

— Θα τον προσκαλέσω εις την τράπε-
ζαν, και θα τω προτείνω ν' αναδεχθή τό
είσέτι άβάπτιστον τέκνον μας. Θα γείνη
κουμπάρος μας.

Μάτην η τάλαινα σύζυγός του προσε-
πάθει να τον αποτρέψη. Τα δάκρυα της
γυναικός, μαλακύνουσα την τραχείαν άν-
δρικήν καρδίαν" άλλ' εις ταύτα εκώ-
φευεν ό σύζυγος. 'Η γυνή ωφειλε να υπο-
ταχθή εις του άνδρός την θέλησιν και
προστοιμάση τα του γεύματος δια την
πρόσκλησιν του Χάρωνος.

Τá πάντα εν τω πενιχρώ οικίωκα ήσαν
έτοιμα. Δείπνος, ουχι μέτριος, παρετέθη.
Γυνή νεαρά μετá δύο τέκνων, περιέμενε τον
Χάρωνα να έλθη μετá του συζύγου της.

'Ο σύζυγος, μαθών ότι εκεί που εις οι-
κίαν, εκπνέει νεάνις, τα μύρα αποπνέουσα,
εσπευσεν, εισήλθεν εις τό δωμάτιόν της,
ουδεις άλλος ήτο εντός, εκτός του Χά-
ρωνος. 'Ο σύζυγος τω νεύει, εκείνος πλη-
σιάζει, συνομιλουσι κρύφα, και άπερχον-
ται όμοϋ, η δ' εκπνέουσα νεάνις, λησμο-
νηθείσα παρ' αυτού, έσώθη.

'Ο Χάρων είχε μεταμφιεσθή εις καλό-
γηρον. Και κατάλληλος ήτο η μεταμφίε-
σις αυτή. Ουτος εισέρχεται πρώτος, ακο-
λουθεί ό σύζυγος, η δε νέα γυνή μετá
φιλοφροσύνης τους υποδέχεται. Εις την
τράπεζαν ύπήρχον φαγητά πλείονα των
όσων εξήρχουν εις την κοινωνικήν τάξιν
των προσκαλεσαμένων τον Χάρωνα, και
ό σεβάσμιος καλόγηρος καταβρογχθίζει εκ
πάντων, τρώγει εκ πάντων, διότι τω
άρσκει η ποικιλία, διότι και ως Χάρων
εκ πασών άφαρπάζει των τάξεων, εκ πά-
σης ηλικίας, γένους και ειδους. 'Αφ' ου
εφαγε και έχορτάσθη, ήθέλησε ν' απο-
κοιμηθή. Κλίνη αναπαυτικωτάτη, καιτοι
ευτέλης, συνδόναι λευκά και καθαρόταται
παρετέθησαν επ' αυτών έπεσεν ό Χάρων,
και δι' ώραιου εκάλυφθη εραπλώματος.
"Ηθελε να κοιμηθή, αλλά δεν ήδύνατο,
διότι η σεβασμία αυτού καιλία, πληρω-
θείσα παντοίου ειδους φαγητών, τω ήτο
εμπόδιον εις τον ύπνον. 'Εστρεφε από
του ενός εις τό άλλο μέρος, πλην δεν
ήδύνατο να κοιμηθή. 'Εκεί εις μικράν τινα
τράπεζαν εύρίσκειτο φιάλη πλήρης οίνου,
ό καλόγηρος την εξεκένωσε, και ζαλισθείς,
άπεκοιμήθη. Μετá τινας ώρας άφύπνη-
σεν αΐφνης, και είδε πλησίον αυτού τον
σύζυγον. 'Η εκ της μέθης νάρκη είχε
παρέλθει, και έχαιρε, διότι αυτή ήτο η
αίτία του ν' αναπαυθή όλίγον.

— Φίλε Χάρων, διακόπτει την σιγήν
ό σύζυγος, σε προσεκάλεσα ν' αναδεχθής
εκ της κλυμαθήθρας τό τέκνον μου. Οι
μεν σε αποδιώκουν, οι δε πράτουν τό
εναντίον, έγώ θέλω να γείνης του τέκνου
μου άνάδοχος.

— Ευχαριστως, αποκρίνεται ό με σχη-
μα καλογήρου Χάρων.

— 'Αλλ' ύποσχεθητί μοι ότι ουδέποτε
θα έλθης να μοι άρπάξης την ζωήν.

— Τουτο είναι άδύνατον" τά άνθη φύ-
ονται και ζηραίνονται" ουτω συμβαίνει

και εις την ζωήν, φύεται και σβέννυται.
Δύναμις ισχυροτέρα μοι επιβάλλει τό
καθήκον του ν' άρπάξω τους θνητούς εκ
του κόσμου, η φύσις.

— Λοιπόν, δεν δύνασαι να εκτελέσης
την χάριν μου ταύτην ;

— 'Αδύνατον . . . πλην, εν πράγμα
δύναμαι ύπερ σου να πράξω. Πολλάκις
εμφανίζομαι εις τους ασθενείς, άλλ' άπερ-
χομαι, αφήνων αυτούς να ζήσωσιν εισέτι.
Σύ, όσάκις ασθενής, αν με βλέπης έχρό-
μενον, από τό μέρος της κλίνης σου,
ένθα έχεις τους πόδας, μη φοβού' αν όμως
με ίδης έλθόντα από τό μέρος, ένθα έχεις
την κεφαλήν, ετοιμάσθητι ίνα μεταβής
εις τον άλλον κόσμον.

— Ευχαριστώ . . . έπέλλισεν ό σύζυγος.

Μετ' όλίγον τό τέκνον έβαπτίζετο υπό
του Χάρωνος, έπονομασθεν Χαρωνίδης.
Μετá την τέλειν του βαπτίσματος, ό
Χάρων απήλθε γενόμενος άφαντος.

Δύο ήμέραι δεν παρήλθον, και τό νεο-
εβαπτισθεν θνήσκει. 'Ο Χάρων δικαιολο-
γείται λέγων, ότι οι άνάδοχοι πάντοτε
λαμβάνουν παρ' έαυτοίς τα βαπτισθέντα
ύπ' αυτών, ίνα τα διδάξωσι την όποιαν
ουτοι μετέρχονται επιστήμην, επομένως
και ουτος τό αυτό έπραξε.

Τá έτη παρήρχοντο, και σηνεχώς ήσθέ-
νει ό σύζυγος, αλλά πάντοτε ό Χάρων
εφαινετο πρό της κλίνης, πλησίον των
ποδών του ασθενούς, όστις έχαιρε δια
τουτο. Μίαν όμως των ημερών αναφαίνε-
ται ουτος άνω της κεφαλής. 'Ο ασθενής
μετατοπίζεται επί της κλίνης, και εκεί,
ένθα είχε πρότερον την κεφαλήν, θέτει τους
πόδας και τανάπαλιν, ώστε ό Χάρων να
εύρίσκηται πάντοτε άνω των ποδών αυ-
του, και επομένως, κατά την ύπόψησιν
του, να μη δύναται να τον άφαρπάση.
Τό παιγνίδιον τουτο έπαίχθη επ' ίκανήν
ώραν, ότε, θυμωθεις ό Χάρων, εφορμά
κατά του ασθενούς, τον άρπάζει εκ της
κόμης και ανακράζει :

— Τώρα πλέον είσαι ιδικός μου.

'Ο ασθενής εκπνέει, και ό Χάρων αφι-
πταται páραυτα, κομίζων την ψυχήν
εκείνου, όστις ό μόνος ίσως επί της γής
τον είχε προσκαλέσει εις γεύμα.

Τοιαύτη είναι η περι του Χάρωνος έλ-
ληνική παράδοσις, ώστε, όστις των άνα-

γνωστών θέλει, ἄς τὸν περιποιηθῆ, ἀφ' οὗ σταθμίσει πρότερον τὸ πῶς οὗτος ἐδείχθη εἰς τὸν φίλον αὐτοῦ καὶ κουμπάρων.

Α. Ι. ΟΛΥΜΠΙΟΣ.

ΙΟΥΛΙΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Α.

— Κάρολε! Φραγκίσκε! Δουδοβίκε! ἔκραζον δεκαπέντε, εἴκοσι φωναὶ σπουδαστῶν πρὸς ἄλλους συμμαθητάς των, συναθροισμένων ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Πανθεοῦ μετὰ τὴν ἐκ τῆς νομικῆς σχολῆς ἐξοδόν των. Ἰδοὺ ἔρχεται!... Ἐρρίκε, δράμε, ἔρχεται! ἐπαναλαμβάνων αἱ αὐζουσαι φωναὶ τῶν προσερχομένων, οἵτινες εἶχον παραταχθῆ ἐν τῷ πεζοδρομίῳ περιμένοντες τὸ ἀντικείμενον οὐ ἔνεκεν ἐγένετο τοιαύτη ταραχή.

— Φίλοι μου, παραχωρήσατε τὴν καλλιτέραν θέσιν εἰς τὸν Ἐρρίκον θὰ σκάση ἀπὸ τὴν ἀπελπισίαν του. Νὰ μὴ δυνηθῆ νὰ κατορθώσῃ τίποτε ἀκόμη μεθ' ὅλην τὴν ἐπιμονήν του!...

Οἱ σπουδασταὶ ἅπαντες ὑπεχώρησαν ὀλίγον, ὅπως ἐκτελέσωσι τὴν παραγγελίαν τοῦ λαλοῦντος, χάριν τοῦ Ἐρρίκου, ὅστις προχωρήσας ἔστη εἰς τὴν ἄκρην τοῦ πεζοδρομίου.

Τὸ διεγείρον τσαούτην θύελλαν κραυγῶν καὶ προσκλήσεων ἦτο νεάνης τις ἐργομένη τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκ τῆς ὁδοῦ τοῦ Κυρίου Πράγμητος.

— Ἰδοὺ ἡ ὠραία μας! Ποῦ ἦσο τὸσον χρόνον, φίλη; Πῶς δὲν ἐφαινεσο; ἐπαναλαμβάνων ἀδιακόπως οἱ ζῶηροι σπουδασταὶ τῆς νομικῆς ἀναγκάζοντες τὸ δυστυχῆς αὐτῶν θῆμα νὰ ἐρυθριᾷ καὶ νὰ ἐπισπεύδῃ τὸ βῆμα.

— Καὶ πόσον ὠραία τῇ ἀρμόζει αὐτὸ τὸ φῶμα! Ἐγενεν ἄγγελος τέλειος!...

— Οὐφ! ὑπέλαβεν ἄλλος ἔχων πάντοτε τὸ σκῶμμα εἰς τὰ χεῖλη δὲν εἶναι

γυνή; Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἂν ἐξακολουθῆτε νὰ ἐξαγγελλίσετε ὅλας τὰ γυναῖκας, δὲν θὰ ἔχη πλέον τόπον ὁ Θεὸς εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἐπομένως θὰ ἐπιστῇ ἀνάγκη νὰ στείλῃ πολλὰς καὶ εἰς τὴν κόλασιν... Ὅσον ἀφορᾷ τὸ φῶμα, τὴν καθιστᾷ θαυμασίαν δὲν ἔχει λόγον.

— Σεβάσθητε τοῦλάχιστον τὸ πένθος, ἀδελφοί! ἡκούσθη λέγουσα σοβαρὰ φωνή.

Ἄπαντες ἔστρεψαν τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν ὁμιλήσαντα. Ἦτο νέος τις κομψὸν μὲν ὅπως δὴποτε καὶ καθαρὸν, ἀλλὰ τετριμμένον τοὺς ἀγκῶνας καὶ τὰς βραχὰς ἔχων τὸ φῶμα. Αἱ περὶ τοὺς ὀφθαλμούς του βαθέως ἐγκεχαραγμέναι ἐρυθραὶ γραμμαὶ ἦσαν μάρτυρες τῶν ἀγρυπνιῶν, ἄς ὑφίστατο καὶ τῶν κόπων οὓς κατέβαλλεν, ὅπως κερδίξῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν καὶ κατορθοῖ νὰ ἐξακολουθῇ τὰς σπουδὰς του. Τὸ περίλυπον ἦθός του καὶ αἱ εἰς τὰ ἄκρα τῶν χειλέων του σχηματιζόμεναι ρυτίδες ἐμαρτύρουν ἔνθεν μὲν περὶ τῆς συμπαθείας ἣν ἠσθάνετο πρὸς τὴν ἀτυχῆ νεάνίδα, ἔνθεν δὲ περὶ τῆς διεγειρομένης ἐν αὐτῷ πικρᾷ εἰρωνείας κατὰ τῆς διαγωγῆς τῶν κούφων συσπουδαστῶν του. Εἶχε σύντροφον ἀχώριστον, παρακολουθοῦντα αὐτόν, ὡς ἡ σκιά του, τὴν πενίαν, εἶχε δοκιμάσῃ ὅλας τὰς στερήσεις καὶ στενοχωρίας, καὶ ἐγνώριζεν ὅποια ἡ θέσις ὄντος ὁμοίου αὐτῷ καθ' ὅλα, πλην ἑνός ἦτο ἀνὴρ, ἡδύνατο νὰ ἐργάζηται, νὰ μένῃ ἐκτὸς τῆς οἰκίας του ὅσον χρόνον ἤθελε καὶ ἦτο ἀνάγκη, χωρὶς νὰ ἔχη τὸν ἐλάχιστον φόβον περὶ τῆς τιμῆς του ἐνῷ ἐκείνη ἦτο νεάνης ὠραία, ἀνθηρὰ, γαρίσσια, ῥοδόχρους, καὶ ἐν τῇ ἀβύσσῳ ἐκείνη τῶν Παρισίων ἐγνώριζεν ὅτι αἱ ὠραῖαι κόραι, ὅταν μάλιστα μαστίζονται ὑπὸ τῆς πενίας, εὐκόλως παρασύρονται.

Τὴν νεάνίδα ταύτην ἔβλεπε καθ' ἑκάστην διαβαίνουσαν καὶ ἐκτιθεμένην εἰς τὰ σκῶμματα καὶ τὰς εὐφυολογίας τῶν συμμαθητῶν του ἠσθάνετο βαθύ ἄλγος ἐπὶ τῇ κακοηθείᾳ αὐτῶν, ἠγανάκτει, ἀλλ' ἐσιώπα διότι ἦτο βέβαιος ὅτι, ἐὰν ἔλεγέ τι, θὰ ἐνεπαίζετο ὑπὸ τῶν φίλων του ὡς σεμνότυφος.

Ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἡ ὠραία κόρη εἶχεν ἐξαφανισθῆ, τοῦτο δὲ διήγειρε τὴν περιέργειαν τῶν σπουδαστῶν ὀλίγαι ἀκόμη

ἡμέραι παρήλθον, καὶ ὁ Ἐρρίκος, ἐκείνος εἰς ὃν οἱ φίλοι του παρεχώρησαν τὴν καλλιτέραν θέσιν, ἀνήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ἡ μήτηρ τῆς νεάνιδος ἀσθενεῖ καὶ ὅτι τοῦτο ἐμποδίζει αὐτὴν νὰ ἐξέρχηται. Ὅλίγαι ἔτι ἡμέραι παρήλθον, καὶ πᾶς περὶ αὐτῆς λόγος ἔπαυσεν ἅπαντες ἔλησμόνησαν αὐτήν. Μόνος ὁ πτωχὸς οὗτος νέος ἀνεμιμησάκετο αὐτῆς μετὰ λύπης πρότερον ἐθλίβετο, διότι ἐξετίθετο εἰς τὰς προσβολὰς τῶν συμμαθητῶν του, τῶρα διότι δὲν ἡδύνατο νὰ τὴν βλέπῃ. Εἶχε μείνῃ ἡ εἰκὼν αὐτῆς ἐν τῇ καρδίᾳ του ἠσθάνετο ὅτι ἔλειπέ τι ἐξ αὐτοῦ. Ἐρως ἀμυδρὸς, οὕτως εἶπεῖν, ἔρως δειλός, ὡς ὅλοι οἱ πρῶτοι ἔρωτες, εἶχε καταλάβει αὐτόν...

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἶδεν αὐτὴν πενθοῦσαν ἐνῷ δὲ οἱ ἄλλοι ἐπανελάβον τὴν διακοπεῖσαν, ἂν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, διασκέδασιν, οὗτος ἐσκέπτετο ὅτι ἡ μήτηρ τῆς δυστυχούς νεάνιδος ἴσως ἀπέθανεν! Τοῦτο ἠνάγκασεν αὐτόν νὰ εἴπῃ.

— Σεβάσθητε τοῦλάχιστον τὸ πένθος, ἀδελφοί!

Τῶνόντι ὀλόκληρος ἡ ἐνδυμασία τῆς νεάνιδος ἦτο μέλαινα. Ἐπὶ στιγμὴν ἡ ἐπιβάλλουσα φωνὴ τοῦ νεανίου κατῴρθωσε νὰ κατασιγᾷ τὰς κραυγὰς καὶ βωμολογίας τῶν συσπουδαστῶν, ἡ δὲ νεάνης εὐρούσα οὕτω καιρὸν ὑψώσε τὸ ἔνδακρυ καὶ περίλυπον βλέμμα, ὅπως εὐχαριστήσῃ τὸν μόνον δυνήθέντα νὰ κατανόησῃ τὴν θλίψιν καὶ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς τῆς.

Προεχώρησεν ὀλίγα ἔτι βήματα, ὅτε ἔφθασεν εἰς μέρος τι τῆς ὁδοῦ, ἐνθα ὑπῆρχον ὕδατα ἔνεκα σμικρᾶς ἀνωμαλίας αὐτῆς. Ἡ νεάνης ἠναγκάσθη νὰ ἀνασῆρῃ ὀλίγον τὴν ἐσθῆτα. Τοῦτο ἤρκεσε νὰ διεγείρῃ νέαν θύελλαν κραυγῶν καὶ ἀσέμνων φράσεων. Ὅλη ἡ ἐκ τῆς παρατηρήσεως τοῦ φοιτητοῦ ἐπεληθούσα σιωπὴ καὶ μεταμέλεια ἐξέλιπε.

Νεότης, νεότης! ἡλικία πλήρης χαρᾶς καὶ ἀμεριμνησίας, καθ' ἣν οὐδὲν ἄλλο σκέπτεται ἢ πῶς νὰ διασκεδάσῃ ἢ πῶς νὰ παίξῃ! Οἱ γονεῖς ἀντὶ σοῦ ἐργάζονται, κοπιῶσι, σὺ δὲ καταγίνεσαι εἰς τὸ νὰ δαπανᾷς τὸ προῖόν τῆς ἐργασίας καὶ τῶν πόνων των. Ἡλικία πλήρης ἐγωῖσμου,

καθ' ἣν οὐδὲ ἐκ τῆς φαντασίας σου αὐτῆς διέρχεται ὅτι ἄλλοι ὁμοιοὶ σοῦ, ἔχοντες τὰ αὐτὰ προνόμια ἐπὶ τῆς χαρᾶς καὶ τῶν διασκεδάσεων σου, κάμπτονται ὑπὸ τὸ βάρος τῆς δυστυχίας καὶ τῆς θλίψεως!

— Κνήμη! πόσον ὠραία κνήμη!

— Εἶδετε πόδα κομψόν, εἶδετε πόδα; εἶναι ὅμοιος μὲ πόδα συζύγου Μανδάρινου!

— Κνήμη θαυμασία ἐντὸς λευκῆς καὶ στενῆς περινημίδος κνήμη τορευτῆ, ἐκ μαρμάρου τῆς Καράρας ἄξια τῆς γλυφίδος τοῦ Δαυὶδ ἢ τὸν Κανόβα! ἔκραζον οἱ σπουδασταὶ.

— Διατὶ ὄχι τοῦ Τορβάλτου, φίλοι μου;

— Αἶ, σκῶπτα!

Ὁ πτωχὸς φοιτητῆς ἀκούων πάντα ταῦτα ἐφρύαττεν.

— Εἰσθε σκληροὶ, εἰσθε γρανίται εἰσθε ἀτεγκτοὶ! ἀνεκράξε πλήρης ἀγα, νακτῆσεως, καὶ προσπαθῶν νὰ κρατήσῃ αὐτοῦς, ὧν τινες οἱ μᾶλλον ἐπιθετικοὶ, παρηκολούθουν τὴν νεάνίδα ῥίπτοντάς τινὰς βωμολογίας.

Ἡ πτωχὴ κόρη δὲν ἡδυνήθη νὰ μὴ στρέψῃ καὶ πάλιν τὴν κεφαλὴν καὶ ῥίψῃ περίλυπον καὶ εὐγνώμων βλέμμα εἰς τὸν τοσοῦτον ὑπὲρ αὐτῆς δεικνύοντα οἶκτον. Ἦδη ἡδυνήθη νὰ παρατηρήσῃ αὐτόν καλῶς, ὥστε θὰ ἐστοιχημάτιζεν ὅτι θὰ ἡδύνατο νὰ διακρίνῃ αὐτόν μετὰ ξὺ χιλιάδων.

Ἡ ὄχρᾳ καὶ συμπαθὲς μορφή του ἐνεχαράχθη ἀνεξίτηλος ἐν τῇ αἰμασσοῦσῃ καρδίᾳ τῆς.

Αἱ ὄσθα καὶ δίκαιαι παρατηρήσεις καὶ αἱ ἐν ὀνόματι τῆς εὐσπλαχνίας παρακλήσεις τοῦ νεανίου ὑπερίσχυον αἱ νέοι ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπεκαρύνθησαν. Δύο μόνον παρηκολούθησαν αὐτήν, ἀπέχοντες ἀλλήλων εἰκοσάδα βηματῶν ὁ μὲν ὑπερφύαλος, αὐθάδης, ἀλαζών, τέκνον τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς κακοηθείας ὁ δὲ δειλὸς, κεκυφὸς, σύνοφρος, τέκνον τῆς πενίας καὶ τῶν στερήσεων, παρατηρῶν ὑπόδρα καὶ φοβοῦμενος μὴ οἱ ἄνθρωποι μαντεύσωσι τὰς μυχίας σκέψεις, ἄς αὐτὸς εἰς αὐτὸν ἐτρώμαζε νὰ ὁμολογήσῃ.

Ἐκάτερος αὐτῶν τὴν στιγμὴν ἐκείνην κατείχετο ὑπὸ μιᾶς ιδέας...

B'.

Θά σοι διηγηθῶ, προσφιλέ μου καὶ καλὴ ἀναγνώστρια, μικρὰν ἱστορίαν σχοῦσαν χώραν πρὸ ὀλίγων μίλις ἐτῶν, ἀληθεστάτην καὶ λίαν συγκινητικὴν. Ἡ ἱστορία μου αὕτη δὲν ἔχει μεγάλαν ἀπαιτήσιν, ἀπαγε! ὡς καὶ αὕτη δὲν εἶναι μεγάλη σκοπὸς αὐτῆς εἶναι νὰ σὲ τέρψῃ ὥραν τινα καὶ συγχρόνως σὲ ὠφελῇ πῶς ἡ ἠθικὴ καὶ ἡ διαγωγή τῆς Ἰουλίας μου.

Ἀκολουθεῖ με λοιπόν!

Τὸ μέρος πρὸς ὃ θὰ σὲ ὠδηγήσω δὲν εἶναι ἀνάκτορον ἢ μέγαρον εὐγενοῦς ἢ πλουσίου· δὲν θὰ ἴδῃς πολυτέλειαν καὶ πλοῦτον ἢ κυρίας ἐντὸς τριχάπτων, μαργαριτῶν καὶ ἀδαμάντων· δὲν θὰ παρυσιασθῶσιν ἐνώπιόν σου ὑπηρεταὶ ἐν στολῇ, οὐδὲ θὰ παρατηρήσῃς δίφρους καὶ ἀμάξας· ἀλλὰ πενίαν, οἰκτρὰν πενίαν, δυστυχίαν, ἀθλιότητα.

Θὰ με ἀκολουθήσῃς εἰς τὴν Λατινικὴν συνοικίαν, θὰ ἔλθωμεν πρὸ ὑψηλῆς οἰκίας θὰ ἀναβῶμεν σειρὰν ἀδιάκοπον κλιμάκων φερουσῶν ἀπὸ ὀροφῆς εἰς ὀροφήν, θὰ σβᾶσωμεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸ ὑπερῶον, ἐνθα θὰ σοὶ ἀνοίξω μικρὰν θύραν· μὴ φοβοῦ, θὰ μᾶς ὑποδεχθῶσι καλῶς—ἔχουσι τὸ προνόμιον τοῦτο οἱ γράφοντες διηγήματα.

Δωμάτιον πενιχρόν, ἀλλ' ἐν πλήρει τάξει καὶ καθαριότητι· τράπεζά τις ἐξ ξύλου κεκαλυμμένη διὰ μέλανος ἐριούχου καὶ ἐπ' αὐτῆς μικρὸν κάτοπτρον· τρία καθίσματα ἐκ ξύλου καρύας· δύο κλίνας, ἓν ἡ μὲν μεγαλειτέρα, ἡ δὲ μικροτέρα, ἀμφότεραι κεκαλυμμέναι διὰ λευκῶν, ὡς ἡ χιών, σινδόνων καὶ κοσμούμεναι κατὰ τὰ ἄκρα διὰ πλεκτῶν ταινιῶν, ἰδοὺ τὰ μόνια ἐπιπλα τοῦ δωματίου, τοῦ ἐκπληροῦντος χρέη θαλάμου, αἰθούσης ὑποδοχῆς καὶ κατοικίας.

Ἐπὶ τῆς μεγαλειτέρας τῶν κλινῶν κεῖται γυνὴ τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν, ἀσθενής, ὠχρὰ καὶ ἰσχνή· παρ' αὐτῆ δὲ κάθηται νεανίς ἐργαζομένη. Φέρει ἐπ' αὐτῆς ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα δέκα ἐξ Μαίων, καίτοι ἐκ τοῦ προσώπου αὐτῆς φαίνεται διακεχυμένη λεπτή τις καὶ ὑπολανθάνουσα ὠχρότης, καθιστῶσα αὐτὴν μᾶλλον συμπαθεῖ τὰ καλύπτοντα τοὺς τῆ στιγμῆ ἐκείνη ἐστηριγμένους ἐπὶ τοῦ ἐργοχειροῦ ὀφθαλμοῦ αὐτῆς βλέφαρα καὶ αἱ κοσμοῦσαι αὐτὰ μεγάλαι καὶ κυρταὶ βλέφαριδες δὲν σὲ ἀφίνουσι τὰ τοὺς ἴδῃς, φαντάζεσαι ὅμως ὅτι, ἐὰν ὑψώσῃ τὴν κεφαλὴν, θὰ ἀντικατοπτρισθῇ ἡ εἰκὼν σου ἐντὸς δύο ὀφθαλμῶν μεγάλων καὶ πλήρων ἀστραπῶν καὶ ζωηρότητος. Δευκὸν περιστήθιον περισφίγγει στήθος γλαφυρὸν καὶ ὀσφύν λεπτήν ὡς δακτύλιον, ἐσθῆς ἐξ ἀπλοῦ ὑφάσματος, χρώματος φαιού, κατέρχεται μέχρι τοῦ ἐδάφους, ἀφίνουσα μόνον νὰ ὑποφαίνεται μικρὸς ποῦς, παίζων ἐντὸς μικροῦ σανδαλίου κεντητοῦ, βεβαίως ὑπὸ τῆς χειρὸς τῆς φορέουσας αὐτό.

Ἐν συνόλῳ εἶναι νεανίς ὠραία, κομψή, ἀφελῆς ἐν τῇ πενίᾳ καὶ τῇ δυστυχίᾳ, ὡν ἀκριβῆ δὲν ἔχει ἔννοιαν.

— Σοὶ εἶπον λοιπόν, κόρη μου, ἔλεγεν ἡ ἀσθενὴς ἀφηγομένη ἑκατοστὴν ἰσως φοράν τὴν αὐτὴν ἱστορίαν, ὅτι ὁ πατήρ σου εἶχεν ἀναχωρήσει μετὰ τῆς στρατιᾶς ἐκείνης, ἥτις ἐμελλε νὰ δοξάσῃ τὰ ὄπλα τῆς Γαλλίας, καὶ διδάξῃ εἰς τὴν Ῥωσσίαν ὅτι δὲν δύναται ἀτιμωρητὴ νὰ ἀντιτάσσῃται εἰς τὴν μεγάλην πατρίδα μας. Ἦσο τότε ὀλίγον μηνῶν καὶ ὁ πατήρ σου ἀναχωρῶν σὲ ἀφινε κλαίων, ἀν καὶ ἦτο ἀνδρείος στρατιώτης Αἱ τέκνον μου, ὅσον ἀνδρείος καὶ ἀν ἦναι τις, ὅταν πάσῃ ἡ καρδίᾳ εἶναι ἀδύνατον νὰ κατασιγάσῃ τοὺς κλαυθμούς Ἀλλὰ φέρε μου ὀλίγον ὕδωρ, διότι τὸ στόμα μου εἶναι ξηρόν.

— Λοιπόν, Ἰουλία μου, ἐξηκολούθησεν ἡ κυρία Ἐπερνὸ πιοῦσα, μέχρι τινὸς ἐλάμβανον ἐπιστολάς παρὰ τοῦ πατρός σου· μοὶ ἀνήγγειλε πῶσον χρόνον ἠναγκάσθησαν νὰ μείνωσιν ἐν Καλλιπόλει ἐνεκα τῆς χολέρας, μοὶ περιέγραψε τὴν αὐταπάρησιν καὶ τὸν θάνατον τοῦ ἀριστρατήγου Σαίντ-Ἀρνὸ, τὴν λαμπρὰν κηδεῖαν ἥτις λόγους τοῦ Σουλτάνου, τοὺς ὁποίους εἶπεν εἰς τὴν χήραν αὐτοῦ, ὅτι ἤρκει νὰ διατάξῃ ἐκείνη, καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Τουρκίας ὑπισχνεῖτο ὅτι οὐδεὶς τῶν ὑπῆκόων του θὰ εὐρίσκειτο μὴ γονυκλινῆς

κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ λειψάνου τοῦ γενναίου ἀριστρατήγου τῆς Γαλλίας· μοὶ ἔλεγεν περὶ τῆς ἀφίξεως αὐτῶν εἰς Σουλταν, μοὶ ἐξωγράφει τὰς νικηφόρας μάχας τῆς Οὐλμης καὶ τοῦ Ἰγκερμαν, μοὶ ἀνήγγειλε τοὺς προδιδασμούς αὐτοῦ ὡς λοχίου καὶ ἐπιλοχίου ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν, καὶ ἐπὶ τέλους ὅτι ἔλαβε τὸν σταυρὸν τοῦ λεγεῶνος τῆς τιμῆς συνεπεῖα κατοπτεύσεως ἦν ἐνήργησε νύκτωρ μετὰ τινων ἀνδρείων, τοὺς ἐπαίνους οὐς ἤκουσε παρ' αὐτοῦ τοῦ ἀριστρατήγου Κανροβέρ, τὴν συγκινητικὴν ἀναχώρησιν τοῦ στρατηγοῦ τούτου, τὸν διορισμὸν τοῦ ἀνδρείου καὶ μέχρι καταστροφῆς τολμηροῦ Πελοισιέ, τὴν πολιορκίαν τῆς Σεβαστουπόλεως. . . . Ἀχ! Ἰουλία μου! αὕτη ἦτο ἡ τελευταία του ἐπιστολή . . . προσέθηκεν ἡ μήτηρ στεναζάσα καὶ ἀνελύθη εἰς δάκρυα.

— Μῆτέρ μου, ἐψιθύριζεν ἡ Ἰουλία ὀλοζύουσα, μῆτέρ μου! . . .

— Ὁ στρατός, ἀγαπητὴ μου κόρη, ἐπανελάβεν ἡ ἀσθενὴς ἀπομάττουσα τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐξακολουθοῦσα τὴν θλιβεράν, ἀλλὰ καὶ προσφιλεῖ ἱστορίαν, ὁ στρατός ἐπανήρχετο, ἡ συνθήκη εἶχεν ὑπογραφῆ· τύμπανα, μουσικαί, ὄξειες ἤχοι σαλπίγγων, φωτοχυσία, θέατρα, διασκευαί εἰς τὴν ἡμέραν ὀλοκλήρους συνετάρασσαν τοὺς Παρισίους Ἔως τότε εἶχον μικρὰς ἐλπίδας, ἐνόμιζον ὅτι ὁ πατήρ σου δὲν μοὶ ἐγράψεν ἐνεκα διαφορῶν κωλυμάτων, τὰ ὁποῖα συχνὰ παρουσιάζονται ἐν καιρῷ μαχῶν καὶ πολέμων. Τίς εἶδεν ἀν εἶχε πληρωθῆ, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ μοὶ γράψῃ; Τοιαῦτα ἐσκεπτόμην καὶ παρηγόρουν τὸν ἑαυτὸν μου Ὅταν ὅμως ὁ στρατός ἐπανῆλθε καὶ δὲν τὸν εἶδον Ἐν τούτοις ἠλπίζον καὶ περιέμενον· ἀλλ' ἡμέραν τινα ἐνεφανίσθη ἀξιωματικὸς τις· ἦσο τότε μικρὰ κόρη σύ, Ἰουλία μου, καὶ σὲ ἐκράτουν εἰς τὰ γόνατά μου κλαίουσα

— Κυρία, μοὶ εἶπεν εἰσελθὼν, ὁ σύζυγός σας, Λουδοβίκος Ἐπερνὸ, ἐφρονεῦθη εἰς τὴν τελευταίαν ἐφοδὸν κατὰ τοῦ Μαλακῶφ, ὡς ἀνδρείος στρατιώτης, ὡς Γάλλος . . . Ἰδοὺ τὰ σημεῖα τῆς ἀνδρείας του, καὶ μοὶ προσῆνεγκε τὸν σταυρὸν τοῦ λεγεῶνος τῆς τιμῆς καὶ τινα ἐγγράφα.

Ἀπῆλθεν· ἐγὼ ἐμβρόντητος διὰ τὸ

φοβερὸν ἄκουσμα ἤρχισα τοὺς κλαυθμούς, σὺ δὲ δυστυχῆς μου τέκνον, μὲ παρετήρεις ἐκπληκτον· καὶ ὡς νὰ σὲ ὠδήγει αὕτη ἡ φύσις ἐσπόμενες τὰ δάκρυά μου μὲ τὰς μικρὰς σου χεῖρας μειδιῶσα . . .

(Ἀκολουθεῖ.)

Α. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΒΟΛΤΑΙΡΟΥ

ΜΕΡΟΠΗ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ Εἰς ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ.

(Συνέχεια ἴδε φυλ. Γ')

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

ΜΕΡΟΠΗ, ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ, ΕΡΩΣ,
ΙΣΜΗΝΙΑ, ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ.

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ.

Ὁ θρόνος σὲ περιμένει, οἱ βωμοὶ εἰσὶν ἔτοιμοι· ὁ ὑμέναιος, ὅστις ὅσον οὔπω θέλει μᾶς ἐνώσει, συνδέει τὰ συμφέροντά μας. Ὡς βασιλέα, ὡς σύζυγον, τὸ χρέος μὲ διατάσσει νὰ ἐκδικήσω τὸν φόνον καὶ νὰ σὲ ὑπερασπίσω. Δύο ἤδη ἔνοχοι, συλληφθέντες τῇ ἐμῇ διαταγῇ, μέλλουσι ταχέως διὰ τοῦ αἵματός των, νὰ πληρώσωσι τὸ αἷμα τοῦ υἱοῦ σου. Ἀλλ' ἐναντίον ὅλων μου τῶν φροντίδων, ἡ βραδεία ἐκδίκησίς σου, κάκιστα ἐβρόχήθησεν τὴν μεγάλην μου ἐπαγρύπνησιν. Ἀνέθηκα εἰς τὰς χεῖράς σου τὸν δολοφόνον· σὺ αὕτη ἔλεγες ὅτι ἐμελλες νὰ σπαράξῃς τὰ στέφανα του.

ΜΕΡΟΠΗ.

Εἶθε ὁ βραχίον μου νὰ ἐκδικήσῃ τὸ ἐγκλημα!

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ.

Τοῦτο εἶναι τὸ καθήκον τῶν βασιλέων, τοῦτο εἶναι ἡ ἐμπυχόνοσά με φροντίς.

ΜΕΡΟΠΗ.

Σοῦ;

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ.

Λοιπὸν τίνας ἐνεκεν, βασίλισσα, μετέβαλες γνώμην; Ὁ ἔρωσ σου δι' υἱὸν τοσοῦτον προσφιλεῖ, ἐξητηλήθη;

ΜΕΡΟΠΗ.

Εἶθε οἱ ἐχθροὶ τοῦ ν' ἀπολεσθῶσιν ἐν τοῖς βασιάνοις! Ἄλλ' ἐὰν ὁ φονεὺς οὗτος, βασιλεῦ, ἔχει συνωμότης; ἐὰν ἡδυνάμην δι' αὐτοῦ ν' ἀνακαλύψω τὸν βραχίονα, τὸν βραχίονα, ὅστις ἐφόνευσε τὸν σύζυγόν μου. . . . Ἐκαίνοι, ὧν ἡ ἀσεδὴς φυλὴ ἔσφαξε τὸν πατέρα, θέλουσι καταδιώξει ποτὲ καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν μητέρα. Ἐὰν ἡδύναντο . . .

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Αὐτὸ θέλω κ' ἐγὼ νὰ μάθω καὶ ἤδη ὁ ἔνοχος εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐξουσίαν μου.

ΜΕΡΟΠΗ.

Εἶναι εἰς τὰς χεῖράς σου;

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Ναί, βασίλισσα, καὶ ἐλπίζω, συνομιλῶν μετ' αὐτοῦ, νὰ κατανοήσω τὸ σκοτεινὸν μυστήριον.

ΜΕΡΟΠΗ.

Ἄ! βάρβαρε. . . . Εἰς ἐμὲ μόνην πρέπει ν' ἀποδοθῆ. Ἀπόδος μοι. . . . Γνωρίζεις ὅτι τὸ ὑπόσχεθης. (Κατ' ἴδιαν.) Ὡ αἷμα! ὦ υἱέ μου! ὅποια τύχη σὲ περιμένει! (Πρὸς τὸν Πολυφόντην.) Βασιλεῦ, εὐσπλαγγχίσθητι. . . .

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Ὅλα σ' ἀποπλάνῃ παραφορά! Αὐτὸς ὁ ἀποθάνῃ.

ΜΕΡΟΠΗ.

Αὐτός;

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Ὁ θάνατός του δύναται νὰ σὲ παρηγορήσῃ.

ΜΕΡΟΠΗ.

Ἄχ! Θέλω πάραυτα νὰ τὸν ἴδω, νὰ τῷ ἠμιλήσω.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Ἡ ἀνήκουστος αὐτῆ συμμετοχὴ τρόμου καὶ τρυφερότητος, αἱ παραφοραὶ αὐταί, ἅς δὲν δύναται ἡ καρδιά σου νὰ καθέξῃ, οἱ λόγοι, οὐς ἀρχίζεις, τὸ τεταραγμένον πρόσωπον, ταῦτα πάντα ἡδύναντο νὰ ἐκφοβίσωσι τὸ πνεῦμά μου μὲ τινα ὑποψίαν. Ἀλλὰ δύναμαι νὰ ἐξηγηθῶ εὐκολώτερον; Ἡ ψυχὴ σου φαίνεται προσβεβλημένη ἐκ νέας δυσαρρεσκείας. Τί εἶπε λοιπὸν ὁ γέρων ἐκεῖνος, ὃν πρὸ ὀλίγου ἔφερον; Τίνος ἔνεκεν ἀποφεύγει τὴν θανάμου; τί ἐκ τούτου νὰ ὑποπτεύσω; Τίς εἶναι;

ΜΕΡΟΠΗ.

Ἄ! βασιλεῦ, μόλις ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήσας, περικυκλοῦσαι ἤδη ἀπὸ φόβου καὶ ὑποψίας.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Συμμερίσθητι λοιπὸν τοῦ θρόνου τούτου καὶ βέβαιος περὶ τῆς εὐτυχίας μου, θέλω ἴδει τὰς ὑποψίας, ἐκδιωκομένας ἀπὸ τῆς καρδίας μου. Ὁ βωμὸς ἀναμένει ἤδη τὴν Μερόπην καὶ τὸν Πολυφόντην.

ΜΕΡΟΠΗ, κλαίουσα.

Οἱ θεοὶ σοὶ ἔδωκαν τὸν θρόνον τοῦ Κρεσφόντου; Ἐχειράζετο ἡ γυνὴ του, καὶ ὁ κολοφῶν οὗτος τῆς φρίκης, τὸ φρικαλέον τοῦτο ἐγκλημα. . . .

ΙΣΜΗΝΙΑ.

Ἄ! βασίλισσα!

ΜΕΡΟΠΗ.

Ἄχ! βασιλεῦ, σύγγνωθι. . . . Βλέπεις μητέρα τεθορυβημένην. Οἱ θεοὶ μ' ἐσύγχησαν. Σύγγνωθι. . . . Ἀπόδος μοι τὸν δολοφόνον τοῦ υἱοῦ μου.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Ὅλον τὸ αἷμά του, ἐὰν ᾔηται πρέπον, μέλλει ὅσον ὅπου νὰ τρέξῃ ὑπὸ τὴν χεῖρά μου. Ἐλθέ, βασίλισσα.

ΜΕΡΟΠΗ.

Ὡ θεοὶ! βοηθήσατέ με εἰς τὴν πιέζουσαν με φρίκην, βοηθήσατε μίαν μητέρα, καὶ κρύψατε τὴν ἀδυναμίαν τῆς.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ

ΠΡΑΞΙΣ Δ'.

ΣΚΗΝΗ Α'.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ, ΕΡΩΣ.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Ἐκ τῆς ὀργῆς αὐτῆς, ἡδυνάμην νὰ πιστεύσω ὅτι τέλος πάντων ἔμαθε, τίς τὸν σύζυγόν τῆς ἐδολοφάνησεν ἡδυνάμην νὰ πιστεύσω ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς διεφώτισαν τὴν ἄβυσσον, ἐνθα ἀτιμώρητον τὸ κακούργημά μου ἀπεκρύβη. Ἡ καρδιά αὐτῆς ἐντρομος, ἀποστρέφεται τὰς εὐχάς μου, πλὴν ἐγὼ θέλω τὴν χεῖρα καὶ οὐχὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς. Τοιαύτη εἶναι ἡ τοῦ λαοῦ θέλησις, καὶ δεόν νὰ τὴν ἱκανοποιήσωμεν. Ὁ ὑμναιὸς οὗτος, ὑποχείριον μοὶ προσ-

φέρει καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν μητέρα καὶ διὰ τοῦ ἱεροῦ τούτου δεσμοῦ, δι' οὗ θέλω ἀποκτήσει αὐτὴν, τὴν καθιστῶ δούλην χρησίμην εἰς τοὺς σκοποὺς μου. Ὅσῳ θέλει ἅς φυλάττῃ τὸ ἀνίσχυρον αὐτῆς μίσος; ἔφθασεν ἤδη ὁ καιρὸς ἀλυσσίδετον νὰ κατέχω αὐτὴν εἰς τὸ ἄρμα τῆς τύχης μου. Πλὴν σὺ πρὸ μικροῦ ἠμίλησας μετὰ τοῦ φονεῶς: εἰπέ μοι τί φρονεῖς περὶ αὐτοῦ;

ΕΡΩΣ.

Αὐτόν, οὐδὲν ταράσσει. Εἶναι ἀπλοῦς εἰς τοὺς λόγους του, ἀλλ' ἀκράδαντος, ἀναλλοίωτος, καὶ τὴν ψυχὴν του τὴν ἀκατανόητον ὁ θάνατος δὲν φοβίζει. Ἐγὼ ἐξεπλάγην, καὶ δὲν ἀνέμενον τοιαύτην γενναϊότητα, εἰς τοσοῦτῳ ταπεινὴν καταγωγὴν, τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἐνδομύχως τὸν θαυμάζω.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Καὶ τίς εἶναι οὗτος, εἶπέ μοι ἐν μιᾷ λέξει;

ΕΡΩΣ.

Τολμῶ νὰ εἶπω ὅτι, ὁ ἀνὴρ οὗτος ἀναμφιβόλως δὲν εἶναι εἰς τῶν δολοφόνων ἐκείνων, τῶν διαταχθέντων κρύφα, ὅπως ὑπηρετήσῃσι τὰ σχέδιά σου.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Δύνασαι μετὰ τοσαύτης βεβαιότητος ν' ἀποφαίνησαι περὶ αὐτοῦ; Ὁ ὀδηγὸς αὐτῶν δὲν ὑπάρχει πλέον. Ἡ δὲ δικαία μου ἀπιστία, ἐφρόντισε νὰ τὸν ἐξαλείψῃ, μύνησα τὸ ἐπικίνδυνον αὐτοῦ αἷμα, τὰ αἰσχρὰ ἔγνη τοῦ ἀπορρήτου τούτου πραξικοπήματος: πλὴν ὁ ἄγνωστος οὗτος νεανίας μὲ βασανίζει, καὶ ὑπὲρ τὸ δεόν μὲ θλίβει, μ' ἐγγυᾶσαι ὅτι αὐτὸς ἀπέκτεινε τὸν Αἰγισθον;

ΕΡΩΣ.

Ἡ Μερόπη θρηνοῦσα, ψυχορραγοῦσα ὑπὸ ἀπελπισίας, εἶναι ἀσφαλὴς ἀπόδειξις τῆς εὐτυχίας σου καὶ πᾶν ὅτι ἐγὼ βλέπω, τοῦτο πραγματικῶς ἐπιβεβαίωσ'. Ἡ τύχη τὰ πάντα ἐξετέλεσε, πᾶσαν φροντίδα μου ὑπερβάσα.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Ἡ τύχη πολλὰκις διευθετεῖ τὰ πράγματα κάλλιον τῆς φρονήσεως, πλὴν ἐγὼ ἔχω πολλοὺς ἐχθροὺς καὶ μεγάλην πείραν, καὶ δὲν θέλω τὴν τύχην κυρίαρχον τῆς ὑπάρξεώς μου. Οἷοςδὴποτε εἶναι ὁ ξένος

οὗτος, ἀνάγκη πᾶσα κατεσπευμένως νὰ θανατωθῇ. Ἄθλος δὲ τοῦ ἐπισήμου τούτου ὑμναιῶν, θέλει εἶναι ὁ θάνατος αὐτοῦ, δι' οὗ στήριζεται ὁ θρόνος μου: ὁ θάνατος οὗτος εἶναι δίκαιος, τοῦτο ἀρκεῖ. Ὁ δὲ λαὸς ὑπὸ τὸ κράτος μου διὰ παντὸς διατελῶν, θέλει πιστεύσει ὅτι ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς του, καὶ θέλει νομίσει αὐτὸν ἐκδικηθέντα. Ἄλλ' ἀποκρίθητι: τίς ὁ τολμητίας ἐκεῖνος γέρων, τὸν ὁποῖον κρύπτουσιν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου μετὰ τοσαύτης κρυφιοσύνης; Ἡ Μερόπη ἐμελλε νὰ χύσῃ τὸ αἷμα τοῦ φονεῶς: καὶ ὁ γέρων οὗτος, ὡς λέγεις, ἐκράτησε τὴν χεῖρά της: τί ἄρα οὗτος ἤθελεν;

ΕΡΩΣ.

Ὁ γέρων οὗτος, τὰ πάνδεινα πάσχων, εἶναι πατὴρ τοῦ ξένου τούτου νεανίου, καὶ ἔρχετο νὰ ἐπικαλεσθῇ χάριν ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ του.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Χάριν ὑπὲρ αὐτοῦ; θέλω νὰ παρουσιάσθῃ ἐνώπιόν μου. Ὁ γέρων οὗτος μὲ δολειεύεται, σὲ θεθαῖω, ἐπεὶ κρύπτεται. Αὐτὸς ὁ ἀπόκρυφος τρόπος, τὰ μάλα μ' ἐνοχλεῖ, καὶ δεόν νὰ μάθω τὰ πάντα. Ὁ φονεὺς ἴδιος τὰς ὑποψίας μου ἐρεθίζει. Διατί, τίνος ἔνεκα, καὶ διὰ ποίους λόγους ἡ βασίλισσα, ἥτις πρὸ μικροῦ τοσοῦτον κατέπειγε τὴν καταδικὴν του, δὲν τολμᾷ τώρα νὰ ἐκτελέσῃ τὴν δικαίαν αὐτῆν θυσίαν; Ὁ οἶκτος ἐφαίνετο μετριάζων τὴν μανίαν τῆς καὶ μάλιστα εἶδον προφανῶς τὴν χαρὰν τῆς ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῶν θλίψεων τῆς.

ΕΡΩΣ.

Καὶ τί σημαίνει τῆς βασίλισσας ὁ οἶκτος, ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἐκδίκησις;

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ

Τὰ πάντα δι' ἐμὲ σημαίνουσι πολὺ, καὶ εἰς ὅλα δυσπιστῶ. Ἴδου ἡ βασίλισσα ἔρχεται: ἅς προσέλθῃ δ' ἐνώπιόν μου καὶ ὁ ξένος οὗτος.

ΣΚΗΝΗ Β'.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ, ΕΡΩΣ, ΑΙΓΙΣΘΟΣ, ΕΥΡΥΚΛΗΣ,
ΜΕΡΟΠΗ, ΙΣΜΗΝΙΑ, ΦΥΛΑΚΕΣ.

ΜΕΡΟΠΗ.

Ἐκτέλεσον τοὺς ὅρκους: τὴν ἐκδίκη-

σίν μου εκπλήρωσον· εἰς ἐμέ δὲ μόνην,
εἰς αὐτάς μου τὰς χεῖρας, ἀφήσατε τὸ
θῦμα.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Τὸ θῦμα ἰδοὺ παρίσταται ἐνώπιόν σου.
Ἐγὼ συμπάσχω μετὰ σοῦ. Ἐκδίκησον
σεαυτήν, μὲ τὰς ἰδίας σου χεῖρας χύσον
τὸ αἷμα τοῦ κακούργου· καὶ ἐγὼ τότε
σὲ φέρω εἰς τὸν βωμὸν ἐπογοιμένην ἐπὶ
τοῦ αἵμοσταγῆτος σώματός σου.

ΜΕΡΟΠΗ.

Οἴμοι! Θεοί!

ΑἴΓΙΣΘΟΣ, πρὸς τὸν Πολυφόντην.

Σὺ τὸ αἷμά μου πωλεῖς εἰς τὸν ὑμέναι-
ον τῆς βασιλίσσης· τὴν ζωὴν μου εἰς οὐδὲν
λογίζω, καὶ τὸν θάνατον δὲν φοβοῦμαι.
Ἐγὼ δυστυχῆς, ἀθῶος, ξένος· σὺ δὲ βα-
σιλεύς, κηρυχθεὶς ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ὀφεί-
λεις νὰ μὲ προστατεύσης. Ἐφόνευσα δι-
καιῶς ἀδικὸν ἐχθρόν. Ἡ Μερόπη ἐπιζη-
τεῖ τὸν θάνατόν μου· τὴν δικαίω, ὡς μη-
τέρα· καὶ εὐφροσύνης ἀποδέχομαι τὸν θά-
νατον, τὸν ὅποιον ἡ χεὶρ αὐτῆς ὅσον οὐπω
μοὶ προετοιμάζει· μέμφομαι δὲ σὲ μόνον
τὸν τύραννον.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ

Ταλαίπωρε! τολμᾶς προπετῶς λυσ-
σῶν. . . .

ΜΕΡΟΠΗ

Ἄ! Πολυφόντα, σύγνωθι τὴν ἀσύνε-
τον νεότητά αὐτοῦ: μακρὰν τῶν βασι-
λείων ἀνατραφεὶς καὶ ὄλως ὀρεσίβιος, ἀ-
γνοεὶ εἰσέτι τὸ πρὸς τοὺς βασιλεῖς ὀφει-
λόμενον εἶδος.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Τί ἀκούω; τί εἶπας! οἶα ἄκρα ἐκ-
πληξίς! Σὺ ὑπὲρ αὐτοῦ συνηγορεῖς.

ΜΕΡΟΠΗ.

Τίς; ἐγὼ, Πολυφόντα;

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Σὺ αὐτή. Δὲν ἐξέργησ' ἐπὶ τέλος τῆς
πλάνης ταύτης; Τοῦ υἱοῦ σου ὁ δολοφῶ-
νος ἐνταῦθα δὲν παρίσταται;

ΜΕΡΟΠΗ.

Ὁ υἱός μου, οἰκτρὸν λείψανον· τοσοῦ-
των βασιλείων, ὁ υἱός μου, περιβεβλημέ-
νος εἰς παγίδα ἀλεθρίαν, θῦμα ἀνδρός
βαρβάρου. . . .

ΙΣΜΗΝΙΑ.

Δέσποινα! τί λέγεις;

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Πῶς! τὰ βλέμματά σου στρέφονται
ἐπ' αὐτοῦ ἀνευ ὀργῆς; τρέμεις ἐκ τῆς
θέας του, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου συγκινουῦν-
ται; Καὶ θέλεις νὰ κρύψης ἀπ' ἐμοῦ τὰ
δάκρυα, ἐξ ὧν οἱ ὀφθαλμοί σου οὕτοι
πληροῦνται;

ΜΕΡΟΠΗ.

Τὰ δάκρυά μου δὲν κρύπτονται, καὶ
προφανῶς βλέπεις ταῦτα· ἡ αἰτία τῶν
δακρύων μου εἶναι δικαιοσύνη καὶ σὺ
γνωρίζεις αὐτήν.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Τῶν δακρύων σου τὴν πηγὴν ἵνα κα-
ταπάσσωμεν, καιρὸς εἶναι νὰ θανατώσω-
μεν αὐτόν. Στρατιῶται, θυσιασατέ τον!

ΜΕΡΟΠΗ, προβαίνουσα.

Σκληρὲ, τί τολμᾶς νὰ εἴπης;

ΑἴΓΙΣΘΟΣ.

Πῶς! αἰσθάνεσαι δι' ἐμὲ τοσοῦτον
οἶκτον;

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Στρατιῶται, θανατώσατε αὐτόν!

ΜΕΡΟΠΗ.

Εἶναι. . . .

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Στρατιῶται, κτυπήσατε.

ΜΕΡΟΠΗ.

Ῥιπιομένη μετὰ τοῦ Αἰγίσθου
καὶ τῶν στρατιωτῶν.

Βάρβαρε! αὐτὸς εἶναι ὁ υἱός μου.

ΑἴΓΙΣΘΟΣ.

Ἐγὼ! υἱός σου;

ΜΕΡΟΠΗ, ἐναγκαλιζομένη αὐτόν.

Ναί, σὺ εἶσαι ὁ υἱός μου: καὶ ὁ οὐ-
ρανὸς αὐτός, τὸν ὅποιον ἐπιμαρτύρομαι,
ὅστις σὲ συνέλαβεν εἰς τοσοῦτόν δύστηνον
κόλπον, καὶ ὅστις λίαν βραδέως, φεῦ!
ἠνέφριε τοὺς ὀφθαλμούς μου, σὲ παραδί-
δει εἰς τὰς ἀγκάλας μου, ὅπως ἀμφο-
τέρους κατασπρέψῃ.

ΑἴΓΙΣΘΟΣ.

Οἶον θαῦμα, μέγιστοι θεοί, ἀκατά-
ληπτον!

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Τοιαύτη ἀπάτη, δικαίως μὲ καταπλήσ-
σει. Σὺ, μήτηρ του; τίς; σὺ, ἥτις ἐξή-
τεις τὸν θάνατόν του;

ΑἴΓΙΣΘΟΣ.

Ἄ! ἐάν μήτηρ μου ᾔνοι, καὶ διὰ τῆς

χειρὸς αὐτῆς μοὶ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον,
δοξάζω τὴν τύχην μου.

ΜΕΡΟΠΗ.

Ναί, ἐγὼ εἰμι ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Οἴμοι!
ἡ φιλοστοργία μου μὲ προέδωκε. Ναί, σὺ
κρατεῖς εἰς τὰς χεῖράς σου τὸ μυστήριον
τοῦ βίου μου· κρατεῖς τὸν υἱὸν τῶν θεῶν
ἀλυσσίδετον ἐνώπιόν σου, τὸν κληρονόμον
τοῦ Κρεσφόντου, καὶ τὸν κύριόν σου καὶ
βασιλέα σου. Σὺ δύνασαι, ἐάν θέλῃς, νὰ
μὲ κατηγορήσης ὡς ἀπατεῶνα. Οἱ τύραν-
νοι οὐδεμίαν στοργὴν αἰσθάνονται· ἡ
καρδία σου ἀπὸ αἵματος τραφεῖσα, τὸ
αἷμα εἰς οὐδὲν λογίζεται. Ναί, αὐτὸς
εἶναι ὁ υἱός μου, σοὶ λέγω, διασωθεὶς
ἐκ τῆς σφαγῆς.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Τί ἐπιχειρεῖς νὰ εἴπης; καὶ περὶ τινῶν
θορύβων. . . .

ΑἴΓΙΣΘΟΣ.

Θάρσει, ἐγὼ πιστεύω ὅτι εἶμαι υἱός
αὐτῆς· τὰ δάκρυά της μοὶ τὸ ἀποδεικνύ-
ουσι, μοὶ βεβαιοῦσι δὲ τοῦτο καὶ τὰ αἰσ-
θήματά μου, ἡ καρδία μου ἡ φιλόδοξος,
καὶ ὁ βραχίον μου, ὅστις ἤθελε σὲ τι-
μωρήσει, ἐάν ὄπλον ἔφερε.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Τὴν λύσαν μου πρότερον αὐτὴν μόνην
θέλω τιμωρήσει. Σιώπα.

ΜΕΡΟΠΗ, πίπτουσα εἰς τὰ γόνατά του.

Ἐμοῦ ἀφαιρέσον τὴν ζωὴν, καὶ εὐσ-
πλαγχνίσθητι τὰ δάκρυα, ἐξ ὧν τὰ ὄμ-
ματά μου πνίγονται. Τί πλέον ζητεῖς!
Ἡ Μερόπη γονυπετῆς εἰς τοὺς πόδας σου
παρίσταται· ἡ Μερόπη ἀσπάζεται αὐτοὺς
καὶ τὴν ὀργὴν σου φοβεῖται. Κρίνε δ' ἐκ
τῆς φρικώδους ταύτης καταστάσεως, ἐάν
ἐγὼ εἰμι μήτηρ αὐτοῦ, κρίνε τὰ δεινά
μου· σήμερον τὴν προῖαν ἕνεκα βδελυ-
ρᾶς τινὸς πλάνης ἐμελλον νὰ φονεύσω
τὸν υἱόν μου τοῦτον· θρηγῶ γονυπετῆς
ἐνώπιόν σου διὰ τὸ ἀκούσιον ἀμάρτημά
μου. Σκληρὲ σὺ, ὅστις ἤθελες ὡς πατήρ
νὰ παρίστασαι εἰς αὐτόν καὶ νὰ προστα-
τεύῃς τὰς ἀτυχεῖς ἡμέρας του, ἰδοὺ,
ἔχεις αὐτὸν ἐνώπιόν σου, καὶ ὅμως τὸν
φονεύεις! Ὁ πατήρ του ἀπέθανε φεῦ! διὰ
κακουργήματος ὀλεθρίου σῶσον τώρα τὸν
υἱόν, κ' ἐγὼ τὰ πάντα λησμονῶ· σῶσον
τὸ αἷμα τῶν θεῶν καὶ τῶν βασιλείων σου.
Ἐάρισον εἰς αὐτόν τὴν ζωὴν, καὶ τοῦτο

μ' ἀρκεῖ. Αὐτὸς μόνος εἰς ἐμὲ τὴν τά-
λαιαν θέλει εἶναι ἡ παρηγορία τῶν δει-
νῶν μου, ἀναπληρῶν καὶ τὸν σύζυγόν
μου καὶ τοὺς ἀδελφούς του. Ὅπως ἐμὲ
βλέπεις γονυπετῆ, οὕτω γονυπετεῖς πα-
ρίστανται καὶ οἱ πρόγονοί του, καὶ δέσμιον
ἔχεις τὸν βασιλέα σου.

ΑἴΓΙΣΘΟΣ.

Ἄνασσα, ἐγέρθητι κ' εὐδόκησον νὰ
βεβαιώσης ὅτι ὁ Κρεσφόντης εἶναι πα-
τήρ μου, παύουσα τὴν περαιτέρω χαμέρ-
πειαν τῆς γῆρας αὐτοῦ καὶ μητρός μου.
Ἐγὼ δὲν γινώσκω καλῶς ὅπνία εἶναι ἡ
ἀξιοπρέπεια τῶν δικαιωμάτων μου, ἀλλ'
ἐγεννήθην λίαν ὑπερήφανος, καὶ ἔχω
καρδίαν γενναίαν, μὴ ἀνεχομένην τὴν τα-
πεινώσιν σου ἐνώπιον τυράννου. Παρέβλε-
ψα τὴν ἄσχημον πρώτην κατάστασίν μου,
καὶ τὰ ὄμματά μου δὲν ἐκθαμβοῦντ' ἐκ
τῆς παρουσίας. Αἰσθάνομαι ὅτι ἐγεννή-
θην ὑπὸ βασιλέων, αἰσθάνομαι ὅτι εἰμι
υἱός σου. Καὶ ὁ Ἡρακλῆς αὐτός, ὡς ἐγὼ,
ἤρξατο τοῦ σταδίου του· ἤσθάνθη τὴν
συμφορὰν του, ὅταν τὰ ὄμματα ἠνέφξεν.
Ἐάν Ἡρακλείων αἷμα κυκλοφορῇ εἰς τὰς
φλέδας μου, Ἡρακλείων γενναϊότητα
θέλω ἔχει. Ἡ μόνη δὲ κληρονομία μου
εἶναι θάνατος ἀξιοπρεπῆς ὑπὲρ σοῦ.
Παῦσε πλέον αὐτὸν παρακαλοῦσα· παῦσε
ἀποφεύδουσα τὸ αἷμα τῶν ἡμιθέων, ἐξ
ὧν λέγουσιν ὅτι κατάγεται.

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ, πρὸς τὴν Μερόπην.

Λοιπὸν ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἐκφρασθῶμεν
ἐδῶ ἀνυποκρίτως. Συμμερίζομαι τὴν θλί-
ψιν, ὅσην αἰσθάνεσαι· ἡ γενναϊότης μοὶ ἀ-
ρέσκει· ἐκτιμῶ αὐτόν, καὶ πιστεύω ὅτι
τῷ ὄντι δικαίως δύναται νὰ λογίζεται
ἐκ τοῦ αἵματος τῶν βασιλέων. Ἄλλ' ἀ-
λήθεια τοσοῦτόν σπουδαίου πράγματος,
δὲν εἶν' ἐξ ἐκείνων τῶν ἀπορορήτων, ἀτι-
να πιστεύει τις ἀνευ προφανοῦς βεβαιό-
τητος. Παραλαμβάνω αὐτόν ὑπὸ τὴν φύ-
λαξίν μου· καὶ μάλιστα παρέλαβον αὐ-
τὸν ἤδη· ἐάν δ' ἐγεννήθη παρὰ σοῦ, υἱό-
θετῶ αὐτόν.

ΑἴΓΙΣΘΟΣ.

Σὺ, ἐμὲ νὰ υἱοθετήσης;

ΜΕΡΟΠΗ.

Οἴμοι!

ΠΟΛΥΦΩΝΤΗΣ.

Ἀποφάσισον τὴν τύχην αὐτοῦ. Σὺ με-

τὰ τοῦ ὑμεναίου μου ἐπεδίωκες τὸν θά-
νατόν του. Ἡ ἐκδίκησίς σου ἐπὶ τοσοῦ-
τον σὲ κατεκυρίευσεν: ὁ ἔρωσ τῶρα ὀλι-
γώτερον δύναται νὰ διαπράξῃ, προκαμιέ-
νου νὰ τὸν σώσῃς!

ΜΕΡΟΠΗ.

Πῶς, βάρβαρε!

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ.

Δέσποινα, κινδυνεύει ἡ ζωὴ του. Ἡ
ψυχὴ σου, ἥτις ἀποδεικνύεται τοσοῦτον
συμπάσχουσα ὑπὲρ αὐτοῦ, βεβαίως δὲν
θέλει στέρξει νὰ ἐκθέσῃ εἰς τὴν δικαίαν
ὀργὴν μου, δι' ἀσυνέων ἀρνήσεων, τὸν
πολύδακρυον τοῦτον υἱόν σου.

ΜΕΡΟΠΗ.

Πολυφόντα, αὐτὸς ἔστω τοῦλάχιστον
κύριος τῆς τύχης του. Εὐδόκησον....

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ.

Εἶναι υἱός σου, δέσποινα, ἡ προδότης.
Ἐγὼ ὀφείλω νὰ σὲ νυμφευθῶ, ὅπως ὑ-
ποστηρίζω αὐτόν, ἢ πρέπει νὰ ἐκδικήσω
κατὰ σοῦ καὶ κατ' αὐτοῦ. Τώρα ἐναπό-
κεῖται εἰς σὲ νὰ διατάξῃς τὴν χάριν του
ἢ τὴν βίασάν του. Εἶσαι ἐν ἐνὶ λόγῳ
ἡ μήτηρ ἢ συνένοχος αὐτοῦ. Ἐκλεξόν ἐν
τῶν δύο· ἀλλὰ μάθε, ὅτι ἐξερχόμενος τῶν
τόπων τούτων, δὲν θέλω σὲ πιστεύσει,
εἴμῃ ἐνώπιον τῶν θεῶν. Στρατιῶται, τὸν
νέον τοῦτον φυλάξατε, καὶ ἀκολουθήσα-
τέ με. (Πρὸς τὴν Μερβίην.) Ἐκεῖ σὲ περι-
μένω· ἴδὲ ἐὰν θέλῃς αὐτὸς νὰ ζήσῃ· καὶ με-
μίαν μόνην λέξιν καθυσύχασον τὸν ἀθέ-
βαιον νοῦν μου· ἐπικύρωσον τὴν γέννησίν
του, δίδουσά μοι τὴν χειρὰ σου. Ἡ μόνη
σου ἀπόκρισις ἢ σώζει ἢ φονεῖ αὐτόν.
Ἰδοὺ ὁ υἱός μου, δέσποινα, ἡ ἰδοὺ τὸ θυ-
μά μου. Χαῖρε.

ΜΕΡΟΠΗ.

Μὴ μ' ἀφαρπάξῃς τὴν γλυκύτητα τοῦ
νὰ τὸν βλέπω. Ἀπόδος αὐτόν εἰς τὴν
ἀγάπην μου, εἰς τὴν στοργὴν μου, εἰς τὴν
ἀπελπισίαν μου.

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ.

Ἐκεῖ εἰς τὸν ναὸν δύνασαι νὰ τὸν
ἴδῃς.

Αἴγιθθος,

ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀπαγόμενος.

ἜΩ σεπτὴ καὶ προσφιλὴς βασίλισσα!
ἜΩ σύ, τὴν ὁποίαν τολμῶ μόλις εἰσέτι
μητέρα μου ν' ἀποκαλέσω, μὴ πράξῃς τι
ἀνάξιον καὶ σοῦ καὶ ἐμοῦ! Ἐὰν ἐγὼ εἶμι

ὁ υἱός σου, ἤξεύρω ν' ἀποθάνω ὡς βασι-
λεύς.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΜΕΡΟΠΗ.

Σκληροί, τὸν υἱόν μου ἀπάγετε καὶ εἰς
τὰς ἰκεσίας μου κωφεύετε: τὸν εἶδον
λοιπὸν μόνον, ἵνα πάλιν τὸν ἀπολέσω;
ἜΩ θεέ, διατὶ εἰσέηκουες τὰς θερμάς μου
δεήσεις; Τίνας ἔνεκεν ν' ἀποδώσῃς εἰς τὰς
εὐχάς μου τὸν περιπόθητον τοῦτον υἱόν;
Ἀπέσπασας αὐτόν ἀπὸ τῆς γῆς ξένης καὶ
τὸν ἐφύλαξας θῦμα τοῦ δημίου τοῦ πα-
τρός του. Ἄ! στέρησόν με αὐτοῦ· κρύ-
ψον τὰ πεπλανημένα βήματά μου εἰς τὸ
βάθος τῶν ἐρήμων καὶ φύλαξον αὐτόν
ἀπὸ τῶν τυράννων.

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΜΕΡΟΠΗ, ΝΑΡΒΑΣ, ΕΥΡΥΚΛΗΣ.

ΜΕΡΟΠΗ.

Ἠξεύρεις τὴν ἄκραν θλίψιν, ἥτις με
κατακυριεύει;

ΝΑΡΒΑΣ.

Ἠξεύρω ὅτι ἡ ἀπώλεια τοῦ βασιλέως
μου εἶναι βεβαία, ὅτι ἤδη ὁ Αἴγιθθος δέσ-
μιος κρατεῖται καὶ ὅτι τὰ βήματά μου
κατασκοπεύονται.

ΜΕΡΟΠΗ.

Ἐγὼ εἶμι ἡ αἰτία τῆς καταστροφῆς
του.

ΝΑΡΒΑΣ.

Σύ!

ΜΕΡΟΠΗ.

Ἐγὼ τὰ πάντ' ἀπεκάλυψα. Πλὴν,
Ναρβά, εἰπέ μοι, ποία μήτηρ, κινδυνεύου-
σα ν' ἀπολέσῃ τὸν υἱόν της, δύναται νὰ
βλέπῃ αὐτόν καὶ νὰ σιωπᾷ; Ὁμίλησα,
τετέλεσται· καὶ τοῦ λοιποῦ ὀφείλω νὰ ἐ-
πανορθώσω τὴν ἀδυναμίαν μου, διαπράτ-
τουσα πλῆθος ἐγκλημάτων.

ΝΑΡΒΑΣ.

Καὶ ὁποῖα, εἰπέ ἐγκλήματα νοεῖς;

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΜΕΡΟΠΗ, ΝΑΡΒΑΣ, ΕΥΡΥΚΛΗΣ, ΙΣΜΗΝΙΑ.

ΙΣΜΗΝΙΑ.

Ἰδοὺ, ἀνασσα, ἤλθεν ἡ ὥρα, καθ' ἣν
πρέπει νὰ συναγάγῃς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀπάσας
τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς σου. Ὁ λαός,
μάταιος καὶ ἐραστής παντὸς νέου, ἀνα-
μένει τὸν ὑμεναῖόν σου μετ' ἀνυπομονη-
σίας. Ὁ τύραννος τὰ πάντα ἐκάνονισε,
καὶ φαίνεται ὅτι προετοιμάζει πομπὴν
σφαγῆς καὶ οὐχὶ ἑορτῆς. Ὁ δὲ μέγας
ἱερεὺς, δωροδοκῆθεις παρὰ τοῦ τυράννου
τούτου, ἀνέδειξε τὸν ἐν τῷ ναῷ λατρευό-
μενον θεὸν χρησιμοδοτοῦντα. Ἐν ὀνόματι
τῶν προγόνων σου καὶ τοῦ θεοῦ τούτου
προεκήρυξε τὸν ὀλέθριον τοῦτον γάμον.
Εἶπεν ὅτι ὠρίσθη εἰς τὸν Πολυφόν-
την, ὅτι ἡ Μεσσηνία γινώσκει τοῦτο καὶ
ὅτι οἱ θεοὶ τὸν γάμον προστατεύου-
σιν. Ὁ λαὸς ἀλαλάζων ἀπὸ χαρᾶς ἀνεφώ-
νησε, καὶ μὴ ὑποπτευόμενος τὴν κατα-
θλίβουσάν σε λύπην, πανηγυρίζει γονυπα-
τῆς τὸν φοικαλέον τοῦτον ὑμεναῖον, δε-
ξάζων τὸν τρώσαντα τὴν καρδίαν σου
τύραννον.

ΜΕΡΟΠΗ.

Καὶ ἐκ τῶν συμφορῶν μου εἰσέτι ὁ
λαὸς ἐπιχαίρει;

ΝΑΡΒΑΣ.

Πρὸς σωτηρίαν τοῦ υἱοῦ σου, οἶον ὀλέ-
θριον μέσον!

ΜΕΡΟΠΗ.

Κακούργημα τοῦτο φοικαλέον, καὶ ἤδη
σὺ φρίττεις.

ΝΑΡΒΑΣ.

Ἄλλ' ἔτι μείζον ἢ ἀπώλεια τοῦ υἱοῦ
σου.

ΜΕΡΟΠΗ.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ ἀπελπισία μοι
ἀπέδωκε τὴν γενναιότητά μου. Δράμωμεν
πάντες πρὸς τὸν ναόν, ἔνθα μ' ἀναμένει
ἡ ἀτιμία. Δείξωμεν τὸν υἱόν μου πρὸς
τὸν λαόν, καὶ θέσωμεν αὐτόν πρὸ τῶν
ὀφθαλμῶν του, μεταξὺ τοῦ βωμοῦ καὶ
ἐμοῦ, ὑπὸ τὴν φρούρησιν τῶν θεῶν. Ὁ υἱός
μου κατάγεται ἐκ τῶν θεῶν, καὶ οἱ θεοὶ
θέλουν προφυλάξει αὐτόν, ἀπ' οὗ ἱκανόν

χρόνον ἐδήλωσαν τὴν ἀθωότητά του
ἐκεῖ ἐγὼ θέλω ἐκθέσει τὰς μανίας τοῦ
αἰσχροῦ τούτου δολοφόνου, καὶ πᾶσα
καρδία φρίκῃς καὶ ἐκδικήσεως θέλει πλη-
ρωθῆ. Τύραννος, φοβηθῆτε τὰς κραυγὰς
καὶ τοὺς θρήνους μητρὸς. Θόρυβον ἀκούω.
Ἔρχονται. Οἴμοι! φρίττω. Οἴμοι! τὸ
πᾶν μ' ἀπελπίζει. Με καλοῦσι, καὶ ὁ
υἱός μου κεῖται εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου
ἐνθα ὁ τύραννος δύναται νὰ τὸν ῥίψῃ διὰ
μίας μόνης ὀφθαλμοβολῆς αὐτοῦ. (Πρὸς
τοὺς θύτας.) Ὑπηρέται ἀνείσεις τοῦ τέ-
ρατος, τὸ ὅποῖον με βασανίζει, σεῖς προ-
σέρχεσθε πρὸς τὸν βωμόν νὰ σύψητε τὸ
θῦμα. ἜΩ ἐκδίκησις! ὦ στοργή! ὦ φύσις!
ὦ καθήκον! τί θέλετε διατάξει περὶ
καρδίας ἀπηλπισμένης;

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΜΥΘΟΣ

ΧΗΝ ΚΑΙ ΟΦΙΣ.

«Ἐἴξεύρω νὰ περιπατῶ
νὰ κολυμβῶ καὶ νὰ πετῶ.
Κτῆμά μου εἶνε ἡ ζηνρὰ
καὶ ὁ ἀήρ καὶ τὰ νερά.
Καὶ εἴμπαρῶ νὰ ζήσω
ὅπου καὶ ἂν θελήσω.»

«Μά το μέγαλον μου ὦν
περιφρονῶ πᾶν ἄλλο ὄν.
Τίς τολμηρὸς θά δυνηθῆ
ἀπέναντί μου νὰ σταθῆ
Καὶ τίς θάποτολμήσῃ
ἐμπρὸς μου νὰ λαλήσῃ;»

Ταῦτα με λάρυγγος φωνὴν
καὶ ὑπεροψίαν ἱκανὴν
ἐκέρυττεν ὡς διδαχὴν
λευκὴ καὶ σωματώδης Χην,
βαδίζουσα με κόπον
εἰς βορβορώδη τόπον.

Τοὺς λόγους τῆς μωρᾶς αὐτῆς
μόλις ἀκούσας ἔφρι τις
ἐκεῖ πλησίον εὐρεθείς,
τὴν ἐπλησίασεν εὐθύς,
καὶ μὲ φωνὴν δῖξεν
τῆς λέγει μὲ πικρίαν.

»Σ' ἀκούω ὦραν ἱκανὴν
μὲ τοῦ Ἰώβ ὑπομονὴν
τὰς ἀρετὰς σου νὰ μετρῆς
καὶ χίλια δυὸ νὰ φλυαρῆς·
αὐτὴ σου εἶνε μία
ἀνήκουστος μωρία . . .

»Τὰς ἀποστάσεις τὰς μακρὰς
ὡς ἡ δορκὰς διαπερᾶς
μὲ τὴν ταχύτητ' ἀστραπῆς ;
εἰς τοῦτο τί θά μου εἰπῆς ;
Τί βλέπεις ; ἀποκρίσου·
πρὸς τί ἡ σιωπὴ σου ; . .

»Τὸ σῶμ' αὐτό σου τὸ βαρὺ
νομίζεις ὅτι εἴμπορεῖ
νὰ φθάσῃ εἰς τὸν οὐρανόν,
ὡς ὁ μονάρχης τῶν πτηνῶν,
ποῦ ὅταν πετυγίξῃ
τὸν ἥλιον ἐγγίζει ; . .

»Ἡ τέλος πάντων εἴμπορεῖς
ὡς ὁ δελφὶν νὰ εἰσχωρῆς
καὶ νὰ πιθᾶς εἰς τὰ νερά
τῶν θαλασσῶν τὰ ἀλμυρά . . .
Τί βλέπεις ; ἀποκρίσου·
πρὸς τί ἡ σιωπὴ σου ; . . .

»Ἐν ᾧ λοιπὸν πτωχόν μου ὄν
ἐπλάσθης ἀπὸ τὸν Θεόν
νὰ ζῆς ἔς τὰς ὄχθας τῶν λιμνῶν
βίον μικρὸν καὶ ταπεινόν,
θαρρεῖς πῶς κάτι εἶσαι
καὶ μόνη ἐπαίνεῖσαι ! . .

»Μάθε λοιπὸν ἀγαπητὴ
ὅτι δὲν εἶνε ἀρετὴ
νὰ ἔξερῃ τις ἀπλῶς πολλὰ
ἀλλὰ ὀλίγα καὶ καλὰ . . .
Κλείσε λοιπὸν τὸ στόμα
καὶ πλέον μὴ λαλῆς . . .»

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ι, ΦΕΡΜΠΟΣ,

ΘΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΝΑΟΣ.

Θεέ μου ! τί φρικίαις . . .
τὸ σῶμά μου σπαράττει
καὶ διατὶ ἀνάπτει
ἢ τλήμων μου ψυχῆ ; . . .

Αὐτὰ τὰ κρυφοδάκρυα
ποῦ χύνει ἡ καρδιά,
αὐτὴ ἡ τρικυμία
εἶν' ἔρωτος δεινά.

Ταλαίπωρος ! ἠγάπησα
ἀπέπτ' ἡ ἀθωότης
καὶ ἄλλη τις θεότης
ἐντός μου κατοικοῖ.

Δὲν θέλω πλέον ἥλιον·
πτηνὰ μὴ κελαδῆτε·
τὸ ρεῦμα σας κρατεῖτε,
ὦ ζέφυροι, καὶ σεῖς

Ποτὲ μὴ θάλλης, ἀνοιξίς·
κατάρα ὄλ' ἡ φύσις !
ὦ οὐρανέ, μὴ χύσης
παρήγορον βροχὴν !

»Αχ ! ὄχι ! μὴ μ' ἀκούετε·
παράφρων καταράται·
ἐπλήγη καὶ μυκάται
καρδιά γοερά.

.

Σύ, σὺ ἦτις μ' ἐπλήρωσας,
ὦ οὐρανία κόρη,
τοὺς πόνους μου θεώρει
ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.

Καὶ λάβε, φίλη, ἔλεος·
ἀντὶ νὰ μὲ παιδεύης
ἔλθε νὰ βασιλεύης
αἰώνια ἐδῶ.

Περιστέρα, χαμήλωσον.
ἀπὸ τὰ ὑψηλά σου
τὰ ἐλαφρὰ πτερά σου
πρὸς ἐραστὴν πτωχόν.

»Ὡ χελιδὼν ἐράσιμος,
ψυχὴ χειμαζομένη
εἰς στεναγμούς πνιγμένη
εὐδὶαν σοῦ ζητεῖ.

»Ἡ, ἂν θεὰ εἶσ' ἄψαυστος,
καὶ πάλιν μὴ δισταγῆς
ἔλθε ὦ ! μὴ μὲ καύσης
μακρόθεν, μὴ θεά !

Τὰ ἀδυτά της ἤνοιξε
καρδιά κεκλεισμένη
κ' ἐκεῖ σὲ περιμένει
καὶ θρόνος καὶ ναός.

Μάρτιος 1870.

Τῆ ΔΕΣΠΟΙΝΙΑΙ

A. P.

Ἦτον ἡῶνα κалλονὴ καὶ ἀνθρᾶ νεότης.
Στὰ χεῖλη τὸ μειδίμα, χαρὰ εἰς τὴν καρδίαν.
Τὸ βλέμμα ἐπισκίαζε γελῶσα ἰλαρότης
Τὰ πάντα ἀπεκάλυπτον εὐδαίμονα εὐδὶαν.—

Ἄλλα ἐφύσησε βορρᾶς τὸ ῥόδον ἐκφυλλίσας,
Τὸ πλοῖον τὸ εὐνήμιον ἔλαται εἰς ἀβύσσους
Καὶ αἶμα πίνων, μαρναθείς, ὁ κόρην ἀγαπήσας·
Ἄντι ἰάσμευ καὶ ῥόδῳς ζητεῖ τὰς κυπαρίσσους !

»Ὡ δυστυχῆ ! τίς βιάσκωνος μοῖρα σὲ κατηράσθη
Καὶ ἔθραυσεν τὴν ἀνθρᾶν ὑπαρξίν εἰς σκοπέλους !
Ἡ τρυφερὰ καρδιά σου, ἤλιπεν καὶ ἠράσθη
Πλὴν θνήσκεις ἤδη ἀτυχῆ ! εἰς ἐρωτύλου βέλους !

Καὶ σὺ ὦ ὑπερήφανος καὶ γαυριῶσα κόρη !
Μὴν ἔλιπιε ἀνύμνητον καὶ νήνεμον τὸν βίον.
Ναὶ θὰ ταχῆς, ἀπάνθρωπε, ὡς ἡ χίων στὰ ἔρη
Καὶ θὰ θραυσθῆς, ὡς θρῦνεται εἰς ὄφραλον τὸ πλοῖον.

Εἰς τῆς νυκτὸς τὰ φοβερά καὶ ἐρεβώδη σκότη
Ἐπικηδέους θὰ ἀκούς ψαλμούς διηνεκεῖς !
Φρίττουσα τότε, δυστυχῆ, περίρρυτος ἰδρωτί,
Θὰ βλέπης νὰ ἀνοίγηται τὸ μνήμα τῆς ταφῆς !

Σταναυωμένον κάτωχρον τὸ θῆμα θὰ προσάλλῃ !
Θὰ σὲ καλῆ, θὰ σὲ καλῆ, στοὺς παγατώδεις τάφους !
Θὰ πῆγνυται τὸ αἷμά σου τὸ στήθος δὲν θὰ πάλῃ !
ἴσται λεία πανδύσμοιρος τοῦ φοβεροῦ ἰδάφους !

Πλὴν δὲν θὰ θνήσκεις, ἢ θανὴ θὰ ἦτο νηνεμία !
Κατεσκληκυῖα φθίνουσα θὰ φρίττης θὰ βίγεις
Θὰ ζῆς ἐν φοβερᾷ φρικτῇ ἀπελπισία
Καὶ θνήσκουσα δι' ὀδυμούς ἐντεῦθεν θ' ἀρπαγῆς !
A. Γ. Ζ.

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΕΛΟΥΤΑΡΔΟΥ ΛΑΒΟΥΛΑΙΗ.

Οἱ λαοὶ εὐχαρίστως ὑπήκουσιν εἰς λέ-
οντας ἀγγίους καὶ σπαρακτικούς λύκους.

Ἡ ἀλήθεια φωτίζει, δὲν πυρπολεῖ.

Τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα εἶναι ὡς ὁ ἀτ-
μός πιεζόμενος ὑπερβαλλόντως, ἐκρήγνυ-
ται, διευθυνόμενος ὡς δύναμις, κινεῖ τὰ
πάντα.

Ἡ πολιτικὴ, οὐδὲν ἔχει κοινόν πρὸς
τὴν φιλανθρωπίαν.

Οἱ λαοὶ ἐπλάσθησαν διὰ νὰ ἄγωνται·
δάκνουν τὴν θωπεύουσαν αὐτοὺς χεῖρα,
ἐν ᾧ λείχουν ἐκείνην, ἦτις τοὺς συντρίβει.

Ἡ εὐγνωμοσύνη εἶναι ἡ ἀρετὴ τῶν ἡ-
γεμόνων.

ΤΑ ΑΡΕΣΚΟΝΤΑ ΤΟΙΣ ΠΟΛΛΟΙΣ.

Εὐφυῆς τις φουκαρὰς στερούμενος καὶ
τῶν πρὸς τὸ φαγεῖν ἀναγκαίων, διήρχετο
ἐξωθεν τῆς οἰκίας φιλαργύρου πλουσιω-
τάτου ὅστις ἐγευματίζεε κατ' ἐκείνην τὴν
στιγμὴν. — Προσκυνῶ κ. Γ. τοῦ εἶπεν
ἐκ τοῦ παραθύρου. Ὁ φιλάργυρος μόλις
τὸν ἀντεγαιρέτισε — Εἶχα σπουδαιοτά-
την εἰδήσιν νὰ σὰς ἀναγγεῖλω ἀφορώσαν
τὰ πολύτιμα συμφέροντά σας, ἀλλ' ἡ
ὥρα εἶναι μεσημβρία· ἐς ἄλλοτε — Ὡ,
Κύριε Π. καὶ διὰ τί ; ἔχομεν καιρὸν· βρα-
δύνατε ὀλίγον νὰ φάγητε, δὲν θ' ἀποθά-
νετε — Εὐγε Κύρ. Γ. Κατοικῶ μακρὰν
καὶ ἡ ἐμίλια μας θὰ εἶναι κατὰ συνέπειαν
δὲ καὶ μακροτάτη· πῶς εἶναι δυνατόν νὰ
ἀναβάλω τὸ γεῦμά μου, ἀφοῦ πεινῶ σπα-
ρακτικῶς· ἄλλως τε νὰ τρώγητε σεῖς καὶ

ἐγὼ νὰ βλέπω χαίρετε μόνον εἰς τὴν πείναν δὲν ἀνθίσταμαι· ἀλλὰ προσπαθήσατε νὰ μὲ ἀνταμώσητε ἐντὸς μιᾶς ὥρας· πρόκειται περὶ σπουδαιωτάτων συμφερόντων σας. — Ἀλλὰ τότε εὐαρεστηθῆτε νὰ φάγητε μεθ' ἡμῶν, εἶπεν ἀπελπιστικῶς ὁ φιλάργυρος, πεισθεὶς ὅτι δι' ἄλλου τρόπου δὲν ἠδύνατο νὰ μάθῃ τὰ μυστικά τὰ ἀφορώντα τὰ συμφερόντά του. Ὁ πειναλέος φίλος δὲν ἐδίστασε νὰ δεχθῇ τὴν πρόσκλησιν· ἀφοῦ δὲ καθυσέχασε τὴν κοιλίαν του διὰ τῶν φαγητῶν τῆς τραπέζης τοῦ φιλαργύρου, εἶπε πρὸς αὐτὸν— Πρόκειται περὶ τῆς θυγατρὸς σας· ἔμαθα ὅτι προτίθεσθε νὰ τὴν νυμφεύσητε καὶ ὅτι σὰς ζητοῦν 100 χιλ. δραχμῶν, ὑμεῖς δὲ δίδετε 50. Λοιπὸν ἰδοὺ ἐγὼ προσφέρωμαι νὰ τὴν νυμφευθῶ μὲ 10 χιλ. δραχμὰς μόνον. Ἐπωφελέθητι τῆς εὐκαιρίας.... Ὁργὴ Θηριώδης ἐξῆψε τὸν φιλάργυρον ἀφ' ἧς μόλις ἐλυτρώθη ὁ κ. Π. πηδῆσας ἀπὸ τὸ παρᾶθρον.

Ἡ πόλις τις πτωχοτάτη ἐξώδευσε τόσα πολλὰ χρήματα εἰς ἐσρτάς καὶ φωταψίας κατὰ τὴν δι' αὐτῆς διόδον τοῦ πρίγκηπος τῆς, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ πρίγκηψ ἔμεινε ἐκθαμβος. — Δὲν ἔκαμε παρ' οὗ, τι ὄφειλε νὰ κάμῃ εἶπεν εἰς αὐτὸν εἰς ἐκ τῶν αὐλικῶν του.

— Μάλιστα ἀπάντησεν ἕτερος, ἀλλ' ὄφειλε πᾶν ὅ,τι ἔκαμε.

Μιχάλη, φέρε μας ἓν προσκέφαλον νὰ στηριχθῶ, εἶπε πρὸς τὸν εὐφυῆ ὑπρέτην του ὁ κύριος I.... — Δὲν ἔχει, ἀφέντη. — Δὲν ἔχει; καὶ ἐγὼ βλέπω δύο ἀντικρού μου ἐπὶ τοῦ καναπέ. — Ναι εἶναι δύο, ἀφέντη, ἀλλὰ σὺ θέλεις ἔν.

Τὶ ὀνομάζεται ἀποκατάστασις, ἠρώτησέ ποτε ἐξεταζόμενόν τινα ὁ καθηγητῆς τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου. — Ἀποκατάστασις; νὰ διορισθῇ τις λογιστῆς εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν καὶ νὰ λάβῃ καλὴν προίκα. Ταῦτα ἦσαν τὰ δύο ὄνειρα τοῦ ἐξεταζομένου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἀφορισμοῦ ἐν τινὶ ἐκκλησίᾳ τῆς πόλεως . . . χωρικός τις πλησιάσας τὸν ἀρχιερέα τῷ λέγει—Πα-

νιρώτατε, αὐτὸν τοῦ ἀφορίσας τί θὰ πάθῃ; — Τί θὰ πάθῃ, τέκνον μου; ἢ μὲν ψυχὴ του θὰ κολασθῇ, τὸ δὲ σῶμά του θὰ μένῃ ἄλυτον αἰώνως — Λοιπὸν, ἄγιε δέσποτα, σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ ἀφορίσῃς τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ παπούτζια μου γιὰτὶ ἤρα τὸν μπελά μου μὲ τοὺς ῥάφτες καὶ παπουτζῆδες . . . Ὅποια ἦτο ἢ ἀπάντησις τοῦ ἀρχιερέως δὲν γνωρίζομεν.

Ἀγγλος τις θυμωθεὶς ἐφρονεῦσε τὸν ὑπρέτην τοῦ ξενοδοχείου ἐν ᾧ κατοίκει. — Κύριε, φωνάζει ὁ ξενοδόχος, ἐφρονεύσατε τὸν ὑπρέτην μου. — Ε. . . τί θέλεις; δὲν τὸν ἔχεις περασμένον εἰς τὴν λίσταν;

Λέγεται ὅτι Γερμανὸς τις ἀνεκάλυψε μέσον ἀπαλλαγῆς ἐκ τῶν δυστυχημάτων, ἅτινα κατ' ἔτος σχεδὸν συμβαίνουσιν εἰς τοὺς ταξειδεύοντας διὰ σιδηροδρόμων. Εἶναι δὲ τοῦτο, τὸ νὰ ταξειδεύωσι πεζοί!!!

Ὁ σπουδαῖος κτηματίας Λεβαθείας κ. Κ. . . . ἐδιηγείτό ποτε ὁποῖας καταστροφὰς ἐπηνέγκιν ἢ πρῶμιος βροχὴ τῆς ἐπαρχίας του καὶ ἰδίως εἰς τὰ κτήματά του κήπους, ἀμπέλους καὶ λοιπά. Ὁ Α. . . . ὅστις ἐγνωρίζε καλῶς αὐτὸν καὶ τὴν μεγάλην ἐκτασιν τῶν κτημάτων του τῷ εἶπε — Τὸ λάθος ἦτο ἰδικόν σας, φίλε μου, διότι ἂν ἠνοιγετε τὸ ἀλεξίβροχόν σας, δὲν θὰ ἔβλαπτε τὰ κτήματά σας ὡς ὄντα ὑπὸ τὴν σκιάν.

Ὁ καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας κ. Κ. . . . ἐξετάζων φοιτητὴν τινα τὸν ἠρώτησε — Πόθεν διακρίνονται οἱ μωροί; — Ἐκ τῶν ἐρωτήσεων, κύριε καθηγητά, ἀπάντησεν ὁ ἐξεταζόμενος.

Μαστρογιάννη, ἠρώτησέ τις τὸν νεοκροθᾶπτην Σύρου, τὴν ἡμέραν τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν, διατὶ ἀφῆκες τοὺς ἀποθαμμένους καὶ κατέβης εἰς τὴν ἀγοράν; — Ἐγὼ τοὺς ἀφῆκα, εἶπεν ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνοι μ' ἀφῆκαν καὶ ὑπῆγαν νὰ ψηφοφρήσωσι!!!